

כל מערכת הצורות מבחינת הגרות

מותאם

כולל חורף תשע"ח 2018

[קל וחומר בלשון](http://www.bagrut11.com)

www.bagrut11.com

NETURE IN BYW
BY - YOSHIKACHI

שאלון ב

33 מבחנים

לאצה ישלח

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 1

קיץ תשס"ד
לחנך את דור המבול

- א. מיינו את השמות בטבלה לפי בחירתכם - לפי משקלים, או לפי משמעויות.
ב. ציינו בראש הטבלה את שמות המשקלים, או את המשמעויות.

פועל

23. לפניכם חמישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. כתבו רק במקומות הריקים (הלכנים) בטבלה.

הפועל	שורש	בניין	גוף	זמן / דרך
שוחרי איכות הסביבה תולים תקוות רבות בחקיקה.				
הם מניחים שבמקום שיש חוק, אין דרך להזיק לסביבה.				
השאלה היא האם ניתן לאכף חוקים אלה.				
נראה ששוחרי איכות הסביבה צריכים להקדיש את מרצם לשינוי דעות ולא לאכיפת איומים.				
הדבר הצליח במסע הסברה שארגנה החברה להגנת הטבע להצלת פרחי בר.				

פועל

21. לפניכם 5 מובאות מן הקטע ובכל אחת מהן פועל מודגש.
- א. "ההרס העצום **נעשה** ברובו מתחת לאפינו." (שורה 1)
- ב. "השאלה היא האם מערכת החינוך **מסגלת** להתמודד עם המשבר הסביבתי..." (שורה 3)
- ג. "האדם מתעלה מעל מגבלות העולם, וכבר אינו **תלוי** בו." (שורה 12)
- ד. "אחד העקרונות ה**ידועים** הוא קשר בלתי אמצעי בין הלומד לנושא." (שורה 27)
- ה. "אם מוסיפים לכך את הזמן ה**מקדש** למחשב ולטלוויזיה..." (שורה 30)

I מיינו את הפעלים המודגשים על פי בניינים. ציינו את שמות הבניינים בראש הטבלה.

II מה המשותף לפעלים מבחינת המשמעות?

השם

22. לפניכם קטע, ובו 6 שמות מודגשים.
- אנשים הגרים ב**מושב**, בקיבוץ או ב**מקום** רחוק מן העיר הסואנת יש להם קשר חזק עם הטבע. הם שומעים את ציוץ הציפורים בתדירות תכופה יותר מאשר אנשי העיר, ו**זהים** האוויר שבסביבתם לא נמדד ברמות גבוהות כמו בעיר, אבל כיום, במאה ה-21 יותר ממחצית האוכלוסייה בעולם מתגוררת בערים.
- היצמדות הילדים לטלוויזיה ול**מחשב** נובעת מאילוצי החיים. קולות כלים שונים, כגון מכונית, **מנוף** ומערבל בטון הם חלק בלתי נפרד מחיי העיר, ונדמה שאנשי העיר אינם מתנגדים להם, אולי המאבק צריך להתחיל על איכות החיים ועל **יירוק** כמה שיותר שטחים בעיר.

24. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה פעלים. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.
דוגמה: המוֹרָה ה**תחשב** (ח-ש-ב) בתלמיד.

עמותות ירוקות צריכות (1) _____ (ע-ו-ר) וְ (2) _____ (ז-ע-ק) לטובת האמת, אבל אין בידיהן האמצעים לעשות זאת. לכן עליהן (3) _____ (ש-ע-נ) על נשקן היחיד – אמינות. הן צריכות לדייק מאוד כשהן (4) _____ (נ-ת-ח) את ההשלכות, וכאשר הן (5) _____ (ת-ו-י/ה) תרחישים.

(מעובד מתוך: "עשרה דברות לכישלון חרוץ במסע הסברה אקולוגי" מאת אבנר דה-שליט)

25. לפניכם 3 פעלים מן המאמר, ולאחריהם 3 פעלים נוספים (טור 2) בכל שורה.

א. בטור 1 ציינו את השורש של הפועל. (רק במקומות הלבנים).

ב. בטור 2 הקיפו את הפועל שאינו מאותו השורש.

פועל מן הקטע	1 השורש	2 מילים נוספות
רָאִינוּ (שורה 4)	נִרְאָה	נִרְאָה מְתָרְאִים
מְתַעֲלָה (שורה 12)	תְּלִינוּ	עֲלִינוּ הַעֲלִיתֶם
מְתַגֹּרְרֵת (שורה 30)	גָּרִים	מְתַגְרָה גָּרְנוּ

שם עצם

26. לפניכם 4 קבוצות של שמות. בכל קבוצה שם אחד יוצא דופן - דרך התצורה שלו שונה מדרך התצורה של האחרים. (שורש ומשקל, בסיס וצורן סופי, הלחם בסיסים, שאילה מלעז)

א. הקיפו את השם היוצא דופן.

ב. הוסיפו שם שדרך תצורתו זהה לזו של השם היוצא דופן.

1. רִקְדוּ רִפְּפוּ חִדְרוּ חִצְרוּ שם נוסף: _____
2. רִפְּבָל רִפְּבָת רִפְּכָת שִׁמְנָת שם נוסף: _____
3. בְּנָאי חֲזָאי יִמְאי רִמְאי שם נוסף: _____
4. בָּלוֹן סָלוֹן חֶשְׁבוֹן נִילוֹן שם נוסף: _____

27. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה שמות. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.
דוגמה: עלינו לנקודת **תצפית** (צ-פ-י/ה) כדי לראות את הנוף.

בכל העולם חלה (1) _____ (ע-ו-ר) חברתית מול האיומים האקולוגיים, ומתגברת

ה (2) _____ (ח-ו-ש) שמהו רקוב בעולמנו הסביבתי. (3) _____ (א-ר-ג-נ) רבים

מצטרפים לתנועה חדשה שהיא גלובלית, ומרגע שתחיל (4) _____ (ז-ו-ז)

משמעותית של (5) _____ (מ-ח-י/ה), היא עשויה להתפשט כמו אש בשדה קוצים.

(מתוך: "לחזור לחיים של טעם" מאת דב חנין)

28. לפניכם 3 שמות מן המאמר, ולאחריהם 3 שמות נוספים (טור 3) בכל שורה.

א. בטור 1 ציינו את דרך התצורה של כל שם: שורש ומשקל; בסיס וצורן; הלחם מילים; שאילה מלעז. (רק במקומות הלבנים).

ב. בטור 2 הקיפו את המילה **שלא נוצרה** באותה דרך תצורה.

מילה מן המאמר	1 דרך התצורה	2 מילים נוספות
ציבורית (שורה 2)	חִשְׁבֹת סְבִיבְתִי רְאִיָה	
תלות (שורה 22)	חִצְרוּת אֲנוּשֹת שְׁרוּת	
פוליטיקה (שורה 42)	רְדִיקְלִי רְלוּוּנְטִי חֲלָדוּת	

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ב - 2

- א. מיינו את השמות בטבלה לפי דרך התצורה שלהם.
ב. ציינו בראש הטבלה את דרך התצורה.

פועל

23. לפניכם חמישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה.
(רק במקומות הלבנים.)

זמן / דרך	גוף	בניין	שורש	הפועל
				פני המחקר השתנו בעשור האחרון.
				יותר ויותר מתאפיין עולם הביולוגיה בשיתוף פעולה חוצה יבשות.
				ממשיכי דרכם של זוכי פרס נובל בכל העולם הוכיחו את התפקיד המרכזי של המולקולה במנגנון המאפשר חיים.
				פרופ' צ'חנובר התריע על הפגיעה המתמשכת בחינוך.
				שני החוקרים נחרצים בדעתם על עתיד החינוך בישראל.

פועל

21. לפניכם 4 מובאות מן הקטע ובכל אחת מהן פועל מודגש.
א. זכייה **מעוררת** גאוה והרהורים. (כותרת הקטע)
ב. השניים גילו מולקולה המסמנת את החלבונים **שנדונו** לכליה. (שורה 7)
ג. מניין **בא** הפלא הזה? (שורה 43)
ד. מניין בא הפלא הזה **שהקמנו** כאן? (שורה 44)

I מיינו את הפעלים המודגשים על פי בניינים. ציינו את שמות הבניינים בראש הטבלה.

II מה המשותף לכל הפעלים?

השם

22. לפניכם קטע, ובו 5 שמות מודגשים.

פרס "נובל" נקרא על שם המהנדס והכימאי השוודי אלפרד נובל שהמציא את חומר הנפץ – **דינמיט**. הוא צבר הון רב מייצור חומרי נפץ בשבדיה ובעשרים מדינות אחרות. נובל חשב שהמצאתו תתרום ל**אנושות ולקידום** האדם. כשנוכח לדעת שהמצאתו גורמת לסבל רב בעולם, הוא החליט לתרום את כל הונו להקמת קרן שתעניק פרסים לאנשים מכל העולם הפועלים למען האנושות. הפרס הוענק לראשונה בשנת 1901, ועד היום הוא מוענק ל**מדענים** ולאישים שתרמו למדע ולה**שְׁכָּנָה** של שלום בעולם.

24. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה פעלים. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.
דוגמה: המורה **התחשב** (ח-ש-ב) בתלמיד.

בראיון אמר פרופ' צ'חנובר: אני חי במוסד שמתמודד עם בעיות תקציביות קשות. (1) _____
(ד-ב-ר) בקיומה של מדינת ישראל. אם ההשכלה הגבוהה (2) _____ **(מ-ו-ט)**, והיא נמצאת כבר בתהליך כזה, אנחנו (3) _____ **(ה-פ-כ)** למדינת עולם תשיעי. אני סבור כי (4) _____ **(ה-י-י/ה)** עלינו (5) _____ **(ע-ש-ת)** בעניין הזה, לפני שיהיה מאוחר מידיי.

25. לפניכם 3 פעלים מן המאמר, ולאחריהם 3 פעלים נוספים (טור 2) בכל שורה.
א. בטור 1 ציינו את השורש של הפועל. **(רק במקומות הלבנים).**
ב. בטור 2 הקיפו את הפועל **שאינו** באותו בניין.

פועל מן הקטע	1 השורש	2 מילים נוספות
לפנות (שורה 22)	פִּנָּה	מִפְּנֵה הוֹפְנָה
למנוע (שורה 38)	יִמְנַע	יִמְנַע מוֹנְעִים
ימשיכו (שורה 41)	מִמְשִׁיכָה	יִמְשִׁיכוּ הַמְשִׁיכוּ

שם עצם

26. לפניכם 4 קבוצות של שמות. בכל קבוצה שם אחד יוצא דופן - דרך התצורה שלו שונה מדרך התצורה של האחרים. (שורש ומשקל, בסיס וצורן סופי, הלחם-בסיסים, שאילה מלעז)

ג. הקיפו את השם היוצא דופן.

ד. הוסיפו שם שדרך תצורתו זהה לזו של השם היוצא דופן.

שם	שם	שם	שם	שם
תקנון	דיכאון	שיטפון	ניצחון	שם נוסף
תורן	יומן	יומון	רצון	
תשקיף	תחתית	תפקיד	תבליט	
חִיזָר	ערפיה	מדינאי	תפוזינה	

27. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה שמות. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.
דוגמה: עלינו לנקודת **תצפית** **(צ-פ-י/ה)** כדי לראות את הנוף.

ב"מגזין הטכניון" סתיו 2004 כותב נשיא הטכניון לרגל (1) _____ **(ז-כ-י/ה)** של שני המדענים ה (2) _____ **(ב-כ-ר)** בפרס "נובל": "הטכניון ראה את הנולד כאשר הקים לפני שנות דור את הפקולטה לרפואה. הוא הוכיח כי ה (3) _____ **(ש-ל-ב)** בין הנדסה, מדע ורפואה פורץ דרכים חדשות, תורם לשיפור (4) _____ **(ב-ר-א)** של מיליוני בני אדם ולאריכות חייהם, ומהווה (5) _____ **(נ-ו-פ)** כלכלי חשוב למדינת ישראל.

28. לפניכם 3 שמות מן המאמר, ולאחריהם 3 שמות נוספים (טור 3) בכל שורה.
 ג. בטור 1 ציינו את דרך התצורה של כל שם: שורש ומשקל; בסיס וצורן; הלחם-מילים; שאילה מלעז. **(רק במקומות הלבנים).**

ד. בטור 2 הקיפו את המילה **שלא נוצרה** באותה דרך תצורה.

מילה מן המאמר	1 דרך התצורה	2 מילים נוספות
מולקולה (שורה 6)	אורניום	סטודנט מכשור
מחקר (שורה 11)	הוראה	מנהלי השכלה
חריצות (שורה 16)	נחישות	ישראלי זכייה

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 3

- א. מיינו את השמות בטבלה לפי דרך התצורה שלהם.
ב. ציינו בראש הטבלה את דרך התצורה.

פועל

24. לפניכם חמישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה.
(רק במקומות הלבנים.)

הפועל	שורש	בניין	גוף	זמן / דרך
מי ש מייטיב להתבונן בתכנון המרחב מגלה מספר גישות.				
ברוב המקומות אין שמים דגש כלל על הטיפול של החלל הציבורי.				
קשה למצוא בישראל גישה אדריכלית המחצינה רגשות.				
צריך היה לצפות ליותר מאשר מגדל נוצץ.				
האדריכל הוכיח הבנה לצורכי המבקרים במתני"ס כשתכנן אותו.				

פועל

22. לפניכם משפטים, ובכל אחד מהם מילים מודגשות.
א. **הצופה** חד-הראייה **מבחין** במרחב ציבורי שיש בו מגוון אפשרויות.
ב. אין זו מטלה המיועדת למיעוט **מעיק**.
ג. מי ש**מסייע** להורה, זקוק לעזרה ולתמיכה.

- I מיינו את המילים המודגשות על פי בניינים.

- II ציינו לגבי כל אחת מן המילים באיזה תפקיד היא משמשת בהקשר הנתון.
(הקיפו את התשובה הנכונה.)

צופה -	1. פועל	2. שם עצם	3. שם תואר
מעיק -	1. פועל	2. שם עצם	3. שם תואר
מסייע -	1. פועל	2. שם עצם	3. שם תואר

השם

23. לפניכם קטע, ובו 5 שמות מודגשים.
בניין שגרירות ארה"ב בתל אביב החליף את צורתו ואת אופיו בהתאם לאירועים ולנסיבות. פעם הוא היה פתוח, אוורירי וחי וביטא את רוח ה**דמוקרטיה** האמריקאית, אולם כיום הוא נראה כמו **מוסד** אפרורי. מעצבי המבנה אטמו את כל מה ששקוף. החומות מכל צידי הבניין נבנו כתוצאה מפחד, ותפקידם לספק הרגשה של **ביטחון** או הגנה **ממשית**. יש כאן ביטוי **אדריכלי** לשינויי הזמן והמקום.
(לפי "אדריכלות נעולה" מאת אדריכל יוסי מטלון)

25. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה פעלים. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.
דוגמה: המורה **התחשב** (ח-ש-ב) בתלמיד.

ספרו של האדריכל צבי אפרת, "הפרויקט הישראלי: בנייה ואדריכלות 1948–1973" הוא תיעוד ביקורתי של חומרי היסוד של המרחב הישראלי: חומרים ש (1) _____ (ע-צ-ב) את דמותה של המדינה ב- 25 השנים הראשונות לקיומה. מדינת ישראל (2) _____ (ת-כ-נ-נ) כולה על הנייר, על פי נוסחאות (3) _____ (כ-ו-נ) מראש, ש (4) " _____ " (ה-נ-ד-ט) ועיצבו את המרחב ואת כל דפוסי החיים. תכנון של מדינה היה יומרה (5) _____ (ג-ז-מ) מעט גם בתקופה שסגדה ל"מדעי התכנון".

26. לפניכם ארבעה פעלים.

המתבונן לרגע מהצד בתכנון המרחב הציבורי מגלה...
 התלמיד **הבין** את החומר.
 תכנון המתחשב בצורכי החברה הוא תכנון **נבון**.
 המסר **הובן** ע"י כולם.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים: _____
 ב. ציינו את הבניין של כל פועל.

מתבונן	הבין	נבון	הובן

שם עצם

27. לפניכם 3 קבוצות. בכל קבוצה יש שם אחד היוצא דופן בדרך התצורה שלו.

א. הקיפו את השם היוצא דופן.

I	שרות	מהות	איכות	אדריכלות
II	מסעדרן	בדרך	מנהלן	פסנתרן
III	עלון	חזייה	תחזית	שעון

ב. לפניכם שני שמות. הוסיפו ליד כל אחד מהם שם שדרך תצורתו זהה.

I קרנף שם נוסף: _____
 II אנושות שם נוסף: _____

28. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה שמות. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.
דוגמה: תגלית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

(1) _____ (י-ש-ב) בעיר קמברנוולד שליד גלזגו בסקוטלנד מבקשים להרוס מבנים בעירם. במסגרת תכנית "ריאלטי" ייהרסו מבנים ישנים ומבנים המכערים את הנוף. את המבנים המועמדים לגורל המר יציעו (2) _____ (צ-פ-י/ה) הטלוויזיה. המבנה המועמד להריסה ייבחר על ידי צוות (3) _____ (מ-ח-י/ה), ובהם יו"ר איגוד האדריכלים הבריטי המלכותי. העיר קמברנוולד זכתה לכינוי "עיר דיכאונית שאין לה (4) _____ (נ-ש-מ)". האשמה העיקרית מוטלת על בניין במרכז העיר העשוי בטון חשוף, בניין (5) _____ (פ-ק-ר) ונטוש.

29. לפניכם קטע ובו מילים מודגשות.

אחרי עבודת מחקר של עשר שנים, מושק במוזיאון תל-אביב ספרו של האדריכל צבי אפרת, "הפרויקט הישראלי: בנייה ואדריכלות 1948 – 1973". הספר הוא **תיעוד** ביקורתי של חומרי היסוד של המרחב הישראלי, כגון הערים והיישובים החדשים, מבני הממשלה וה**הסתדרות**, השיכונים, בתי ה**הבראה** ובתי החולים.
 הנחת היסוד הייתה שהמרחב הישראלי אינו תוצאה של **אלתור** רשלני, אלא תוצר של היגיון אחד.

א. מה משותף לכל המילים: _____
 ב. מילה אחת שונה מארבע האחרות. מהי? _____
 במה? _____

כל מערכת הערות - מותאם - שאלון ב - 4

חורף תשס"ו
חברות הסלולר אינן משקיעות

פועל

19. לפניכם קטע, ובו פעלים מודגשים.

קבוצת טכנאים **התקינה** אנטנה סלולרית מול הבית, **והכעיסה** את הדייר מהקומה השלישית. הוא **התלבש** במהירות, **ונכנס** לדירתו של ראש ועד הבית. שניהם **טלפנו** לעירייה כדי לברר מה לעשות.

א. מיינו את הפעלים לפי **משמעות** הבניינים.

גורם	פעיל	חוזר

ב. לפניכם שורה של פעלים. הקיפו את הפועל היוצא דופן מבחינת **משמעות** הבניין.

התחיל רחץ הכתיב גידל

השם

20. לפניכם קטע, ובו 5 שמות מודגשים.

בשעות הפנאי אנשים עוסקים בתחביבים שונים. יש המבלים ליד **המחשב והמדפסת**, יש המציירים **במכחול** ובצבע ויש הסורגים להנאתם **במסרגה**. בשעות **משבר** רוב האנשים אינם עוסקים בתחביבים, אלא מנסים לפתור את בעיותיהם.

א. לכל השמות אותה דרך תצורה. מהי? _____

ב. שם אחד יוצא דופן. מהו? _____ מדוע? _____

ג. לפניכם שישה שמות שדרך תצורתם היא בסיס + צורן סופי (בסיס + סיומת).

הקיפו את השם היוצא דופן מבחינת **המשמעות** של צורן הגזירה הסופי.

שקית גגון דגלון מפית שירון כפית

פועל

21. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה פעלים. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה **התחשב** (ח-ש-ב) בתלמיד.

בעתיד אנטנות קטנות הפולטות קרינה נמוכה מאוד, יתפסו את מקומן של אנטנות גדולות

הפולטות קרינה חזקה. מדיניות זו (1) _____ (ק-ב-ל) היום בעולם הרחב, והציבור

מקווה שהממשלה (2) _____ (א-מ-צ) אותה. כך (3) _____ (י-ר-ד)

רמת הקרינה שאליה ייחשף הציבור הישראלי. נושא זה (4) _____ (ד-ו-נ) בממשלה

בעקבות המלצות ועדת המנכ"לים ש (5) _____ (ק-ו-מ) כדי לבחון את העניין.

22. לפניכם חמישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה.

(רק במקומות הלבנים)

הפועל	שורש	בניין	גוף	זמן / דרך
במסגרות שונות דנים בהשפעות השליליות של הקרינה.				
גלי הרדיו של הרשת הסלולרית מצויים בתחום התדרים המותרים.				
הקרינה אינה נראית לעין.				
האישה לא ידעה שהיא מתגוררת בבניין שעליו הותקנה אנטנה.				
פניית התושבים לרשות המקומית בעניין האנטנה לא הועילה .				

23. לפניכם חמישה משפטים, ובהם חמישה פעלים מודגשים.

- I. הציבור אינו **יודע** בוודאות את חומרת הסיכונים מהאנטנות שבסביבתו.
- II. יש מקומות שבהם רק לאחרונה **התוודע** הציבור לאנטנות סלולריות.
- III. **נודע** להם שבשכונתם הקימו אנטנה ללא אישור העירייה.
- IV. הרשות המקומית **הודיעה** לחברה הסלולרית שלא תעניק לה אישור להקמת אנטנה בקרבת גן הילדים.
- V. כיום הציבור בישראל **מודע** לסכנות מקרינה אלקטרומגנטית יותר מאשר בעבר.

- א. מהו השורש המשותף לחמשת הפעלים? _____
- ב. ציינו בטבלה את הבניין של כל פועל.

יודע	התוודע	נודע	הודיעה	מודע

שם עצם

24. לפניכם 3 קבוצות. בכל קבוצה יש שם אחד היוצא דופן בדרך התצורה שלו.

א. הקיפו את השם היוצא דופן.

I	תדמית	תבנית	תחתית	תרמית
II	מהות	שהות	כמות	בורות
III	מדען	מדרחוב	מדחן	רכבל

ב. לפניכם שני שמות. הוסיפו ליד כל אחד מהם שם שדרך תצורתו זהה.

I חזותי שם נוסף: _____

II אנטנה שם נוסף: _____

25. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה שמות. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את

השם המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תגלית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

קשה להבין את ה (1) _____ (י-ס-ר) הכפול של כמה אנשים העוסקים

בתחום (2) _____ (ב-ר-א) הציבור. מצד אחד הם מספקים

(3) _____ (ז-ו-ר) לחולים, ומצד שני הם מאפשרים (4) _____

(ק-ו-מ) אנטנות סלולריות על גג (5) _____ (ב-נ-י/ה) כמו בית אבות

או בית מרקחת שבבעלותם.

26. לפניכם קטע ובו מילים מודגשות. מיינו אותן על-פי דרך תצורתן. ציינו בראש

כל טור את דרך התצורה.

ה**חוקר** שהשתתף בבדיקת רמת הקרינה של אנטנות סלולריות, חושב שהאנטנות הן

מפגע בריאותי ממדרגה ראשונה. ה**עיתונאי** שראיין אותו, שמע ממנו דעות נחרצות

נגד האנטנות. לדעתו, אין לקבל כל **פשרה** בדבר מיקום האנטנות. מדובר ב**איכות**

החיים שלנו. באופן **עקרוני** צריך בכל מחיר להרחיק את האנטנות ממקומות מגורים.

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 5

א. ציינו בראש הטבלה את דרכי התצורה של השמות המודגשים.

ב. מיינו את השמות בטבלה לפי דרכי התצורה שציינתם.

פועל

23. לפניכם חמישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה.
(רק במקומות הלבנים.)

הפועל	שורש	בניין	גוף	זמן / דרך
בדוח החופים של החברה להגנת הטבע נאמר שתחול עלייה במפלס הים.				
אם יתממשו תחזיות המדענים, עליית המפלס תגרום להצפת רצועת החוף.				
מדובר ברצועת חוף שבה נמצא מרבית החול.				
רוב החול בישראל ייעלם לחלוטין.				
הארגונים הדואגים לאיכות הסביבה, מעלים לדיון את הנושא הזה במוסדות השלטון.				

פועל

21. לפניכם קטע, ובו פעלים מודגשים.

הבעיה של בניית מלונות על חוף הים נדחקה לקרן זווית בגלל בעיות דחופות יותר. יוזמי רעיון בניית המלונות הרגיזו את הארגונים השונים לאיכות הסביבה. על אף שהיו מאוכזבים המשיכו הארגונים במאבקם. הם התכתבו עם האחראים לנושא במשרדי הממשלה, ולבסוף לאחר מאבק ממושך הם ניצחו. כתוצאה מכך לא יבנו את המלונות בקטע הזה של חוף הים.

א. כתבו ליד כל פועל מודגש את משמעות הבניין שלו. בחרו מתוך המשמעויות הבאות: פעיל, סביל, חוזר, הדדי, גורם, מצב.

ב. לפניכם שורה של פעלים. הקיפו את הפועל היוצא דופן מבחינת משמעות הבניין.

הלבישה נמסר צולמה הודרכו

שם

22. לפניכם קטע, ובו שמות מודגשים.

מצוקת המזון והמים בעולם מוסיפה להיות חריפה. יותר מ-400 מיליון בני אדם סובלים ממוחסור במים, ומספר האנשים הסובלים מרעב ומתת-תזונה מגיע למיליארד. המדען מסר נתונים אלה לעיתונאי בגלל החשיבות שיש להם בעיניו ובגלל רצונו להביא אותם למודעות של הציבור. הוא טוען שבידיו נתונים מדאיגים עוד יותר הקשורים להתחממות כדור הארץ.

24. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה פעלים. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.
 דוגמה: המורה **התחשב** (ח-ש-ב) בתלמיד.

האדם בהתנהגותו מִנְהֵם את כדור הארץ, גם אם אינו ⁽¹⁾ _____ (כ-ו-ג) לעשות זאת. דוחֵ ש ⁽²⁾ _____ (כ-ו-ג) ע"י ארגון אמריקני קובע, כי ⁽³⁾ _____ (כ-ו-ג) להיום אם לא יינקטו במהירות צעדים משמעותיים להפחתת השפעת האדם על התחממות כדור הארץ עד סוף המאה, אין כמעט סיכוי שדובי הקוטב ישרדו כמין של בעלי חיים, אחרי שמישורי הקרח יימסו. הארגון ש ⁽⁴⁾ _____ (כ-ו-ג) את הדוח, מתריע גם על הסכנה שבגזים הנפלטים בעת שריפת דלק. על העולם ⁽⁵⁾ _____ (כ-ו-ג) לנקיטת אמצעים דרסטיים להפחתת פליטת גזי החממה.

25. קראו את הקטע:

בגרמניה האזרח משלם את העלות הריאלית בגין הטיפול באשפתו במטרה לא לפגוע באיכות חייהם של הדורות הבאים. השיטה פועלת בפשטות. האשפה של כל משק בית ושל כל עסק נמדדת, והתושב משלם עבור פינויה והטיפול בה. לפיכך אין פלא שאזרחי גרמניה יעשו הכול כדי להימנע מיצירת אשפה, והכול כדי למזער את כמות האשפה המופנית לסילוק.

העתיקו מן הקטע

פועל בזמן הווה	_____	שם פעולה בבניין פיעל	_____
שם פועל בבניין נפעל	_____	פועל מגזרת נל"ה	_____

שם עצם

26. לפניכם 3 קבוצות. בכל קבוצה יש שם אחד היוצא דופן מבחינת הדרך שבה נוצר.

א. הקיפו את השם היוצא דופן.

I זכות	שמרנות	היענות
II כלכלי	נגרייה	ערפיח
III הבנה	הרמוניה	היסטוריה

ב. לפניכם שני שמות. הוסיפו ליד כל אחד מהם שם שנוצר בדרך זהה.

I חופשי	שם נוסף: _____
II טכנולוגיה	שם נוסף: _____

27. לפניכם קטע שחסרים בו חמישה שמות. קראו את הקטע, וכתבו בכל מקום ריק את השם המתאים על-פי השורש המופיע בסוגריים. אין צורך לנקד.
 דוגמה: תגלית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

⁽¹⁾ _____ (כ-ו-ג) אמריקני קובע כי ⁽²⁾ _____ (ש-א-ב) טבע גרמו לרבע מ-50 המלחמות והסכסוכים בשנים האחרונות. הנפט הוא הגורם הראשי בגלל ה ⁽³⁾ _____ (ת-ל-י/ה) הכֶּה שנוצרה בו ובגלל מאבקי ה ⁽⁴⁾ _____ (ש-ל-ט) באזורים הרבים שבהם נמצאות עתודות הנפט. אובדן קרקע פורייה, פגיעה במקורות ⁽⁵⁾ _____ (ז-ו-ג) טבעיים כמו יערות ודֶגָה – גם אלה פגעו במיליון בני אדם המוגדרים היום "פליטים סביבתיים".

28. לפניכם קטע ובו 7 מילים מודגשות.

ניו אורלינס אינה ה**יישוב** היחיד בעולם שנבנה תוך ה**תגרות** באיתני הטבע. גם באירופה קיים מצב דומה - רוב שטחה של הולנד מצוי מתחת לפני הים, ולכן מתעוררות בעיות קשות. למרות ה**השקעה** של טריליון דולר ב-100 השנים האחרונות, יש ה**בנה** בהולנד, כי במלחמה נגד ה**עוצמה** של הים הם נדונו להפסיד. הסופות הפראיות בשנים האחרונות, ה**עלייה** בכמות המשקעים יחד עם הצפי לעלייה במפלס מי הים - כל אלה מעמידים בספק את היכולת לקיים ה**תיישבות** במדינה זו בעתיד.

- א. מה משותף לכל המילים המודגשות מבחינת דרך תצורתן? _____
- ב. המילה **עוצמה** שונה מן האחרות. במה? _____
- ג. המילה **טריליון** שונה מן האחרות. במה? _____

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 6

א. מייין בטבלה את השמות המודגשים שבקטע לפי דרך התצורה שלהם.

שורש + משקל	בסיס + צורן סופי

ב. השם **וידאו** שונה מן השמות המודגשים שבסעיף א. במה? _____

הפועל

22. לפניך קטע, שחסרים בו חמישה **פעלים**. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את

הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המוֹרָה ה**תחשב** (ח-ש-ב) בתלמיד.

כאשר _____ **(צ-פ-ה)** בסרטי תעודה, לפעמים לא _____ **(ב-י-ג)**, מדוע

_____ **(ש-מ-ט)** עורך הסרט קטעי צילום שהיו ברשותו, מדוע

_____ **(י-ס-פ)** תמונות לתקופה אחת ויותר על תמונות מתקופה אחרת.

עורך נבון מצליח לערוך את הקטעים כך שהסרט ייראה אמיתי. והתערבותו בעריכה

לא תורגש. בכל מקרה הוא צריך _____ **(כ-ו-ג)** לביקורת מצד הצופים.

הפועל

20. לפניך קטע, ובו חמישה פעלים מודגשים.

קבוצת סטודנטים בחוג לקולנוע **הפיקה** סרט תעודה על מנצח התזמורת לרגל זכייתו בפרס. לצורך הפקת הסרט הם **אספו** חומר רב וצילמו ראיונות עם חברי התזמורת. בזמן העריכה היו ביניהם חילוקי דעות על קטעים מסוימים שנכללו בצילומים וה**כעיסו** חלק מהם. הם **התווכחו** אם להשמיט אותם או לכלול אותם בסרט. לבסוף הם הגיעו להחלטה המקובלת על כולם.

א. מייין בטבלה את הפעלים המודגשים שבקטע לפי משמעות הבניינים.

גורם	פעיל	הדדי	סביל

ב. לפניך ארבעה פעלים. הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת משמעות הבניין.

1. מסריט 2. מצלם 3. עורך 4. מתאפר

השם

21. לפניך קטע, ובו ארבעה שמות מודגשים.

לפני שכתבה את ה**תסריט** לסרט התעודה, קיבלה הסופרת חומר רב על גיבור הסרט: את ה**יומן** שלו מימי נעוריו, תמונות ותעודות מהימים שהיה סטודנט בטכניון, תעודות ה**וקרה** מתקופת עבודתו במשרד **ממשלתי** והרבה תמונות אישיות וקטעי וידאו שבהם הוא נראה מצולם בקרב בני משפחתו. רק אז היא הרגישה שהיא יכולה להתחיל במלאכת הכתיבה.

23. לפניך חמישה משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה.
(רק במקומות הלבנים).

הפועל	שורש	בניין	גוף	זמן/דרך
יוצרי סרטים נרתעים משילוב קריינות בסרט.				
הסרט שראינו עורר מחאה ציבורית רחבה.				
סרט התעודה הזה יזעזע את הצופים.				
הסרט הציג אנשים מיוחדים ששבו את לב הצופים.				
המפיק הודיע לחברת הטלוויזיה שהוא עומד להשלים את הסרט.				

24. לפניך קטע ובו ארבעה פעלים מודגשים.

הסרט על המנהיג הפתיע את הצופים. התברר להם שהוא אינו אדם אפרורי כפי שחשבו, אלא חובב הרפתקאות שהספיק **לשוטט** בכל העולם, שאוהב את הים מנעוריו והוא **משייט** בו להנאתו.
בסרט הוא צולם כשהוא **משייט** את סירתו במיומנות רבה, ונראה כי הוא **שט** בה לעתים קרובות.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים: _____

ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

לשוטט _____ משיט _____ משייט _____ שט _____

השם

25. לפניך קטע, שחסרים בו חמישה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

לאחר מותו של אבי המשפחה בשיבה טובה החליטו בניו ונכדיו להפיק סרט תעודה על חייו. היו בידיהם קטעי וידאו מצולמים, תמונות ותעודות מתקופות שונות בחייו. הם פנו ל _____ (**פ-ו-ק**) ידוע, וכבר ב _____ (**פ-ג-ש**) הראשונה הם ביקשו ממנו את ה _____ (**ש-ו-ב**) על השאלה אם ביכולתו לסיים _____ (**ש-י-מ**) זו בתוך חצי שנה. הוא השיב בחיוב, וב _____ (**ז-מ-נ**) זו הוא הבטיח שיחזיר להם את כל החומר שלא ייעשה בו שימוש.

26. א. לפניך שלוש קבוצות של שמות. בכל קבוצה, הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

- עלילתי פרשנות שחזור
- דרמה מלכודת קריטריון
- קולנוע סרט הפקה

ב. לפניך שני שמות. הוסף ליד כל אחד מהם שם שדרך תצורתו זהה.

- תחקירן שם נוסף: _____
- מצלמה שם נוסף: _____

27. לפניך קטע, ובו שישה שמות מודגשים.

סטודנט בחוג לקולנוע סיפר שכאשר הפיק סרט תעודה על חייו של **בדרן** ידוע, הוא נעזר בבעלי מקצוע רבים: **מומחה** בתחום נושא הסרט, **תסריטאי**, **תפאורן**, **צלם**, אנשי קול ועוד. במהלך ההפקה של הסרט נעזר הסטודנט גם **בחוקר** מן האקדמיה.

א. מה המשותף לכל השמות המודגשים מבחינת המשמעות?

ב. העתק מהקטע את -

(1) השמות שנוצרו בדרך של שורש ומשקל _____

(2) השמות שנוצרו בדרך של בסיס וצורן סופי _____

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ב - 7

לפניך טבלה ריקה.

- א. כתוב בראש הטבלה את שתי דרכי התצורה של השמות המודגשים.
ב. מייך את השמות בטבלה, לפי דרכי התצורה שלהם.

פרק ב - שאלות בחירה

הפועל

23. לפניך קטע, שחורים בו חמישה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.
דוגמה: המוכה התחשב (ח-ש-ב) בתלמיד.

- את הסוכה _____ (ג-ה-ג) להתחיל לבנות במוצאי יום הכיפורים. על פי המסורת,
_____ (ק-ו-מ) את הסוכה תחת כיפת השמים.
מקובל לחשוב כי הסוכה _____ (ס-מ-ל) את היושבים בה: אם היא גבוהה
מדי _____ (ח-ש-ב) היושבים בה לגאווותנים; אם היא נמוכה מדי, ייראו היושבים
בה כמי ש _____ (צ-נ-ע) את עצמם.

הפועל

21. א. לפניך קטע, ובו חמישה פעלים מודגשים.

בחג הסוכות אנו **יוצאים** מבתי קבע לסוכות, שהן בתים ארעיים. מדי שנה בשנה אנו **משתכנים** בסוכה למשך שבוע, מתחת לכיפת השמים ה**מוסתרת** בסך טבעי. אף על פי שאנו מצויים כבר בארצנו, **נטועים** בערינו, אנו עוזבים באופן זמני את קורת הגג הבטוחה והנוחה, ו**מושיבים** את בני ביתנו בסוכה שאינה יכולה לעמוד ברוח עזה.

כתוב ליד כל פועל את משמעות הבניין שלו.

בחר מבין המשמעויות האלה: פעיל, סביל, חוזר, גורם, מצב.

- **יוצאים** משמעות הבניין: _____
— **משתכנים** משמעות הבניין: _____
— **מוסתרת** משמעות הבניין: _____
— **נטועים** משמעות הבניין: _____
— **מושיבים** משמעות הבניין: _____

- ב. לפניך ארבעה פעלים. הקף את הפועל ה**יוצא** דופן מבחינת משמעות הבניין:

נקיטת , מציינת , נלמדו , משולבת

השם

22. לפניך משפטים, ובהם חמישה שמות מודגשים.

- **איכות** חיינו ורמתם תלויות במידה רבה במה שמתחולל בקצות תבל.
— בעולם כזה האם יש עוד צורך ב**רעיון** המולדת?
— האזרח ה**ישראלי** החי במדינה הוא חלק מזהות חברתית-תרבותית, שבאה לידי ביטוי בשפה, בסמלים, בלוח השנה, ב**משפט**, ב**חינוך** ובתרבות.

השם

26. לפניך קטע, שחסרים בו חמישה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.
דוגמה: תגלית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

במסה בשם "לכמה מולדת זקוק האדם?" כתב ז'אן אמרי על הגעגועים ועל ה _____ (ח-ו-ש) של ה _____ (ע-ק-ר) מן הבית.
 הוא כתב על המולדת ועל ה _____ (ג-ל-י/ה). לדבריו, רק במולדת יכול האדם להרגיש _____ (ב-ט-ח) מוחלט.
 על השאלה "לכמה מולדת זקוק האדם?" יש לו _____ (ש-ו-ב) אחת: "להרבה".

27. א. לפניך שלוש קבוצות של שמות.

בכל קבוצה, הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

- שירון מחירון פתרון
- תוכן מורה תלמיד
- מדרחוב משעול רמזור

ב. לפניך שני שמות. הוסף ליד כל אחד מהם שם שדרך תצורתו זהה.

- קונגרס שם נוסף: _____
- כלכלן שם נוסף: _____

28. לפניך קטע, ובו שישה שמות מודגשים.

בגיליון חגיגי של **מקומון** שיצא לאור לרגל יום העצמאות נכתב: "בה' באייר תש"ח קיבל העם היהודי **הזדמנות** נדירה לממש את **הזהות** החברתית והתרבותית שלו. זה היה אתגר **גדול**, והוא נגע **לתפקוד** של כל **מוסד** ממוסדות המדינה".

א. העתק מן הקטע את —

(1) השמות שנוצרו בדרך של שורש ומשקל

(2) השמות שנוצרו בדרך של בסיס וצורתן סופי

ב. מבין השמות שנוצרו בדרך של שורש ומשקל, ציין את השמות שהם שמות פעולה

24. לפניך חמישה משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

זמן/דרך	גוף	בניין	שורש	הפועל
				פילוסוף רומי קבע כי "לא למען פינה אחת נולדתי ".
				איכות חיינו ורמתם תלויות במה שמתחולל בקצות תבל.
				שתי תפיסות מערערות על רעיון המולדת.
				רעיון המולדת מותקף על ידי התפיסה האינדיווידואליסטית.
				אבות הציונות הבינו את הצורך ביצירת מרחב מדיני-ציבורי.

25. לפניך קטע, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

סופת הברד **שהתחוללה** בחורף גרמה נזקים רבים לחקלאות. במהלכה **חלו** שיבושים באספקת החשמל, אשר גרמו לנזקים נוספים. במקרה זה הוחלט **להחיל** את החוק לפיצוי נפגעי אסון טבע. החוק **הוחל** על כל החקלאים שנפגעו.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים שבקטע? _____

ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

- התחוללה הבניין: _____
- **להחיל** הבניין: _____
- **חלו** הבניין: _____
- **הוחל** הבניין: _____

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 8

שבץ כל שם מהשמות המודגשים במקום המתאים לו בטבלה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	שאיילה מלעז

פרק ב - שאלות בחירה

הפועל

21. לפניך קטע, שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

צפייה בטלוויזיה כבר הייתה תופעה _____ (פ-ו-צ) ברבע האחרון של המאה העשרים.

התופעה _____ (ע-צ-מ) כאשר _____ (י-ס-פ) ערוצים רבים

ש _____ (ב-ו-א) עמה הטלוויזיה בכבלים, והתרבו הפעילויות שהציע האינטרנט.

לא במקרה _____ (כ-נ-י/ה) הנוער בימינו "נוער המסכים".

הבעיה ש _____ (ע-ל-י/ה) הורים ומחנכים כיום, היא כיצד

_____ (צ-מ-צ-מ) את השעות שהנוער מקדיש לצפייה בטלוויזיה.

הפועל

19. א. לפניך קטע, ובו חמישה פעלים מודגשים, (1)-(5).

לראשונה (1) הועמד למכירה בארצות-הברית מכשיר טלפון סלולרי חדיש ומהפכני שפיתחה חברה אמריקנית. הטלפון החדיש מאפשר שימוש באינטרנט, צילום, זיהוי באמצעות טביעת אצבעות ועוד. בלילה שלפני המכירה (2) ישנו אנשים בשקי שינה לפני החנות של החברה, ועד שעות הבוקר נוצר במקום תור ארוך מאוד. שני נערים (3) שנדחקו לראש התור (4) הרגיזו את כולם (5) ונדחקו על ידיהם בחזרה לסוף התור. רק מעטים נמנו בין המאושרים שהצליחו לקנות את המכשיר עד סוף היום.

כתוב ליד כל פועל את משמעות הבניין שלו.

בחר מבין המשמעויות האלה: סביל, פעיל, מצב, גורם, חוזר, הדדי.

- (1) הועמד משמעות הבניין: _____
 (2) ישנו משמעות הבניין: _____
 (3) נדחקו משמעות הבניין: _____
 (4) הרגיזו משמעות הבניין: _____
 (5) נדחקו משמעות הבניין: _____

ב. לפניך ארבעה פעלים. הקף את הפועל היוצא-דופן מבחינת משמעות הבניין.
רָעַב, עִיפִים, מִתְכַּתֵּב, מְגוֹלְחִים

השם

20. לפניך משפטים, ובהם שישה שמות מודגשים.

רבים פונים ליעוץ בעת ההתקנה של המחשב הביתי, מפני שהטכנולוגיה מתפתחת במהירות, וקשה לעקוב אחרי היחדושים בתחום.
 אחת התוכנות שחשוב במיוחד להתקין היא תוכנת אנטי-וירוס. היא עוזרת לנו להעלים באופן מידי וירוסים שעלולים לפגוע במחשב.

22. לפניך שבעה משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה. (רק במקומות הלבנים)

הפועל	שורש	בניין	גוף	זמן / דרך
בישראל כבר יש דור של צעירים שהאינטרנט בשבילו הוא מובן מאליו.				
הם משתלטים על העכבר בקלות יחסית.				
הילדים הצעירים יודעים להיכנס לאתרים המעניינים אותם.				
רק במקרים נדירים הם פונים אל הוריהם כדי ש יחלצו אותם מבעיה שהתעוררה.				
למורה נודע כי התלמידים מבלים זמן רב מול המסך.				
המורה הודיעה להורים על המועד שנקבע לאספת הורים.				
ההורים ביקשו שבעתיד יידעו אותם במתרחש בבית הספר.				

השם

23. לפניך קטע, שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

_____ (א-פ-י-ג) מובהק של "נוער המסכים" לעומת הדור שקדם לו הוא המעבר מ _____ (צ-פ-י/ה) פסיבית בטלוויזיה לפעילות אקטיבית במשחקי מחשב ובשלל פעילויות האינטרנט. ההתמכרות לאינטרנט היא בעיה אופיינית לדור הזה. לצעירים יש _____ (ק-ש-י/ה) להתנתק מן המסך, לכן אין להתפלא על ה _____ (ג-ו-ב) הנרגזת שלהם כאשר מתרחשת _____ (פ-ר-ע) כלשהי שמקשה עליהם לגלוש באינטרנט. למערכת החינוך אין תשובה נחרצת לבעיה זו. איש אינו רוצה למנוע מהנוער לחלוטין את ה _____ (ש-מ-ש) בכלים אלה בזכות ה _____ (ר-ו-מ) הגדולה שלהם לפיתוח הידע והמיומנויות של התלמיד.

24. א. לפניך שתי קבוצות של שמות. בכל קבוצה הקף את השם היוצא־דופן מבחינת דרך התצורה.

(1)	תקשורת	ילדותי	התפתחות	מחשב
(2)	מנהיגות	ספרייה	תרבותית	תופעה

ב. לפניך שם. הוסף לידו שם אחר שדרך תצורתו זהה. תקליטור שם נוסף: _____

ג. (1) לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא־דופן מבחינת משמעות המשקל.

אדמת	שמנת	נולת	חצבת

(2) לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא־דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

חידון	ניבון	שבעון	תקנון

כל מערכת העצרות - מותאם - שאלון ג - 9

הפועל

19. א. לפניך משפטים, ובהם חמישה פעלים מודגשים, (1)-(5).

- (1) **שמעתי** את שירו של אביב גפן, "עורי עור", ובראשי התנגן שירם של אלתרמן וסמבורסקי, (2) **שחבר** בשנת 1934.
- בעת ספירת הקולות בתחרות הזמר (3) **החזירה** הזמרת, אך משנדע לה שזכתה, היא מיד התאוששה (4) **והתחבקה** בשמחה עם יוצרי השיר.
- לעתים קרובות חבורות זמר (5) **מתגבשות** במועדונים ובמרכזים קהילתיים.

כתוב ליד כל פועל את משמעות הבניין שלו.

בחר מבין המשמעויות האלה: סביל, פעיל, שינוי מצב, גורם, חוזר, הדדי.

- (1) **שמעתי** משמעות הבניין: _____
- (2) **חובר** משמעות הבניין: _____
- (3) **החזירה** משמעות הבניין: _____
- (4) **התחבקה** משמעות הבניין: _____
- (5) **מתגבשות** משמעות הבניין: _____

20. לפניך ארבעה פעלים. הקף את הפועל היוצא-דופן מבחינת משמעות הבניין.

נשלחת, נאבקת, מוטרדת, מסופרת

השם

20. לפניך משפטים, ובהם שישה שמות מודגשים.

שירים רבים מביעים **אהבה** עזה **למולדת**, **מסירות** ללא גבול ונכונות להקרבה. לחני השירים, בעלי **מקצב** של מרש או של ריקוד הורה, מבטאים **ביטחון פנימי**, אומץ ושמחה.

לפניך טבלה ריקה.

א. כתוב בראש הטבלה את שתי דרכי התצורה של השמות המודגשים.

ב. מייין את השמות בטבלה, לפי דרכי התצורה שלהם.

הפועל

21. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

אנשים שאוהבים לשיר _____ (כ-נ-ס) בבתים פרטיים או במקומות ציבוריים לערבי שירה בציבור. הם _____ (ש-י-ר) בצוותא, ולרוב _____ (ל-ו-י/ה) את השירה נגינת אקורדיון. באולמות גדולים מילות השירים _____ (ק-ר-ג) על מסך, משום שרבים אינם _____ (י-ד-ע) את המילים בעל-פה. בבתים פרטיים _____ (ח-ל-ק) בדרך כלל שירונים, ובהם מילות השירים. המשתתפים באירועי השירה בציבור מספרים כי הם _____ (ה-ג-י/ה) מאוד, וכי השירה גורמת להם שמחה רבה.

22. לפניך קטע, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

מסלולי הטיול הרגלי לנגב **הוכנו** מראש. הנערים **התכוונו** למסע. הם **הכינו** את תרמיליהם וצוידם, **וכיוונו** את שעוניהם לשעת בוקר מוקדמת.

- א. מהו השורש **המשותף** לארבעת הפעלים המודגשים בקטע? _____
- ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

- **הוכנו** הבניין: _____
- **התכוונו** הבניין: _____
- **הכינו** הבניין: _____
- **כיוונו** הבניין: _____

ג. הנערים **מכוונים** בפי חבריהם "חיות המדבר".

- מהו השורש של הפועל **מכוונים**? _____
- מהו הבניין של הפועל **מכוונים**? _____

כל מערכת הערות - מותאם - שאלון ג - 10

הפועל

18. לפניך שישה משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
(1) תקופת ההתבגרות רצופה במצבי קונפליקט בין הבוגר לבין סביבתו.				
(2) תלמידים מתנדבים חשים אחריות חברתית ודאגה לזולת.				
(3) ההתנדבות מאפשרת לבני הנוער להרחיב אופקים.				
(4) במחקר נמצאו הוכחות שבני נוער מפיקים תועלת מההתנדבות.				
(5) הרצון לעזור לזולת מוטבע בנפש האדם.				
(6) המתנדב מתנסה ביצירת קשרים חדשים.				

השם

19. לפניך קטע, ובו שישה שמות מודגשים.

ההתנדבות היא עבודה בלי שכר, אולם המתנדבים בכל זאת מצפים **לתגמול**. לרוב המתנדב חדור **מוטיבציה** – הוא רוצה לתרום, אבל גם להרגיש סיפוק, יוקרה, צמיחה **אישית** וכן להרחיב את המעגל **החברתי** שלו. גם אם לא יודה בכך, המתנדב מצפה ליחס אישי ולהערכה מצד האחראים עליו. המסגרות שבהן פועלים המתנדבים צריכות לדאוג שהמתנדב יהיה שבע רצון. אם לא תהיה **התאמה** בין ציפיותיו ובין המציאות, הוא עלול להרגיש **תסכול**, ואולי גם לעזוב את מסגרת ההתנדבות.

לפניך טבלה ריקה.

א. כתוב בראש הטבלה את שלוש דרכי התצורה של השמות המודגשים.

ב. מייך בטבלה את השמות המודגשים, לפי דרכי התצורה שלהם.

השם

23. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

שירה בציבור מקובלת מאוד בישראל. צורת _____ (ב-ל-י/ה) זו רווחת לא רק

ב _____ (ח-ב-ר) הישראלית, אלא גם בקהילות ישראליות בחו"ל.

כבר בשנות העשרים של המאה הקודמת התקיימו אירועים של שירה בציבור. לאחר

_____ (ס-י-מ) העבודה בשדה התאספו החלוצים כדי לשיר בגורן. בשנות השלושים

והארבעים כאשר אמצעי ה _____ (ק-ש-ר), כמו הרדיו והטלוויזיה, עדיין לא היו

נפוצים בכל בית, היו אירועי השירה בציבור כלי חשוב ל _____ (פ-ו-צ) שירים.

אירוע תרבותי נוסף שהפך בימינו ל _____ (ג-ה-ג) מקובל ביישובים רבים בארץ

הוא ערב שירי לוחמים. באירועים אלה שרים שירי _____ (ז-ב-ר) ושירי שלום.

24. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא-דופן מבחינת דבר התצורה.

(1) התעמלות טעות בריאות זכות

(2) פיזמונאי בנאי ימאי עיתונאי

ב. לפניך שם. כתוב לידו שם אחר שדרך תצורתו זהה.

ערפיח שם נוסף: _____

ג. (1) לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא-דופן מבחינת משמעות המשקל.

מזלף מרפק מטען מסרק

(2) לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא-דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

ארונית מפית קעירת חללית

הפועל

20. לפניך ארבעה משפטים, ובהם ארבעה פעלים מודגשים.

- (1) מה **מניע** את בני הנוער להתנדב?
- (2) המכוניות החדשות **מונעות** באמצעות חשמל.
- (3) ענפי העצים **מתנועעים** מצד לצד בגלל הרוח החזקה.
- (4) שיירת המכוניות **נעה** באטיות בגלל עומס התנועה.

- א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים? _____
- ב. ציין בטבלה את הבניין של כל פועל.

	מתנועעים	מונעות	מניע

21. א. לפניך קטע, ובו ארבעה פעלים מודגשים, (1)-(4).

לפני שכל תלמיד (1) **בוחר** את מסגרת ההתנדבות שלו, בית הספר (2) **מפגיש** אותו עם נציגים של ארגונים שונים.

תלמידים בבית ספרנו (3) **הוזמנו** לשוחח עם ראש האגודה המסייעת לקשישים.

בסוף המפגש (4) **התנדבו** רבים מן התלמידים לסייע לקשישים בבית אבות בעיר.

כתוב ליד כל פועל את משמעות הבניין שלו.

בחר מבין המשמעויות האלה: סביל, פעיל, גורם, חוזר.

- (1) **בוחר** משמעות הבניין: _____
- (2) **מפגיש** משמעות הבניין: _____
- (3) **הוזמנו** משמעות הבניין: _____
- (4) **התנדבו** משמעות הבניין: _____

ב. לפניך ארבעה פעלים. הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת משמעות הבניין.

התכתב, התבהר, התעמת, התידד

השם

22. לפניך קטע, שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תגלית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

המחויבות האישית היא _____ (י-ז-מ) של משרד החינוך, שמטרתה להגביר את ה _____ (ז-ה-י/ה) של בני הנוער עם ה _____ (ק-ה-ל) שבתוכה הם חיים.

בני נוער מתנדבים באמצעות פעילות אישית, כמו מתן שיעורים פרטיים לילדים מתקשים, או ב _____ (ס-ג-ר) ארגוני התנדבות קיימים, כמו "מגן דוד אדום" או "המשמר האזרחי".

בדרך כלל ההתנדבות זוכה ל _____ (ש-ב-ח) רבים, מפני שהיא מעניקה לבני הנוער _____ (ח-ו-ש) של ערך עצמי וסיפוק מ _____ (ר-ו-מ) לאחרים.

23. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

- (1) חשיבות בלבול שאיפה ניסיון
- (2) שהות גלות איכות זכות

ב. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת הוצרה.

השוואה הרצאה הלוואה הקראה

ג. לפניך שני שמות. הוסף ליד כל אחד מהם שם שדרך תצורתו זהה.

- (1) רקדן שם נוסף: _____
- (2) קונפליקט שם נוסף: _____

כל מערכת העצרות - מותאם - שאלון ג - 11

הפועל

16. לפניך שישה משפטים, ובכל משפט יש פועל לא מנוקד (ובסוגריים אותו פועל מנוקד). השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
החינוך הסביבתי צריך להיבנות (להקנות) על שלושה "עמודים".				
רק מעטים מוכנים (מוקנים) לשלם מחיר אישי תמורת הטיפול בנושאי סביבה.				
בני אדם מאמינים (מאמינים) שהם נושאים באחריות לסביבה.				
חינוך סביבתי בעל זיקה הומניסטית עשוי (עשוי) להיות היעד השני של הציונות.				
בשנותיה הראשונות של המדינה השתתפו (השתתפו) כולם במשימות חברתיות-כלליות.				
האתגר של החינוך הסביבתי הוא לחנך בני אדם להעז' לדמיין (לדמין) מצב טוב יותר.				

השם

17. לפניך שלושה משפטים, ובהם שישה שמות מודגשים.

- I בורות מדעית אינה יכולה להביא תועלת.
- II ההשפעה האנושית על מערכת האקלים ועל מערכות אחרות היא גלובלית.
- III מהו חינוך סביבתי ראוי? לפניך טבלה ריקה.

- א. כתוב בראש הטבלה את שתי דרכי התצורה של השמות המודגשים.
- ב. מייין את השמות בטבלה לפי דרכי התצורה שלהם.

הפועל

קיץ תשס"ט - מהו חינוך סביבתי ראוי

18. לפניך חמישה משפטים, ובהם חמישה פעלים לא מנוקדים (ובסוגריים אותם פעלים מנוקדים).

- (1) בעולם כולו מודעים (מודעים) כיום לבעיות הסביבה.
 - (2) נעשים מאמצים כדי לייצע (לצע) את הציבור בנוגע לחשיבות השמירה על הסביבה.
 - (3) המשדד לאיכות הסביבה הודיע (הודיע) על יום ניקוי של חופי הים.
 - (4) בתקופתנו נודעת (נודעת) חשיבות רבה לחינוך סביבתי ראוי.
 - (5) רבים יודעים (יודעים) כי אוויר נקי, מים צלולים וסביבה נעימה תורמים לאיכות הסביבה, אך רק מעטים מוכנים לשלם מחיר אישי עבור הטיפול בהם.
- א. מהו השורש המשותף לחמשת הפעלים? _____

ב. כתוב בטבלה שלפניך את הבניין של כל פועל.

מודעים	ליצע	הודיע	נודעת	יודעים

19. א. לפניך שלושה משפטים, ובהם ארבעה פעלים מודגשים.

- I מחקרים שנערכו בעולם מלמדים שרבים מודעים לבעיות הסביבה.
- II אנשים מתעדכנים במחקרים החדשים, ומצהירים כי יסכימו לפעול למען טיפול טוב יותר בבעיות אלה.

III מרכזים קהילתיים יפעילו את הילדים בפעילות למען הסביבה.

כתוב ליד כל פועל את משמעות הבניין שלו.

- בחר מבין המשמעות האלה: סביל, פעיל, גורם, חוזר.
- נערכו _____ משמעות הבניין: _____
- מתעדכנים _____ משמעות הבניין: _____
- מצהירים _____ משמעות הבניין: _____
- יפעילו _____ משמעות הבניין: _____

ב. לפניך ארבעה פעלים. הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת משמעות הבניין.

מתכתבים, יתווכחו, התיידדו, יתלבטו

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 12

פרק א - שאלות חובה (12 נקודות)

לפניך שתי שאלות (16-17). ענה על שתיהן לפי ההוראות בכל שאלה ולכל שאלה - 6 נקודות.

הפועל

16. לפניך שישה משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו פועל מנוקד).

השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
פערים חברתיים מלווים (מְלַוִּים) את ההיסטוריה.				
את הפער החברתי אפשר להמחיש (לְהַמְחִישׁ) בעזרת דוגמה.				
שרון תסתייע (תִּסְתַּיֵּעַ) באינטרנט בקביעות.				
רבים נהנים (נִהְנִיִּים) מפירותיו של עידן המידע.				
שפע המידע פתוח (פְּתוּחַ) לפני כולם.				
בביתה של שרון מצויים (מְצוּיִים) כמה מחשבים.				

השם

20. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: **תלפית** (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

שיטת ה _____ (ב-ג-י/ה) ה"ירוקה" נמצאת במגמת עלייה בישראל.
 שיטה זו באה לידי _____ (ב-ט-א) בשימוש בחומרים ידידותיים לסביבה וב _____ (ת-כ-ג-נ) שמאפשר חיסכון באנרגיה. כך תורמת השיטה ל _____ (מ-נ-ע) הפגיעה במשאבים טבעיים.
 מטרת השיטה היא להקנות לדיירי ה _____ (ב-ג-י/ה) סביבת מגורים בריאה יותר. היא מקטינה את ה _____ (ש-פ-ע) השליליות של הבית על הסביבה ועל הדיירים, ויש לה גם _____ (ר-ו-מ) רבה לאיכות הסביבה.

21. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

- (1) משאית ראשון בריאות עלבון
 (2) נגר משפטן מזכיר מורה

ב. לפניך שם. כתוב לידו שם אחר שדרך תצורתו זהה.

שמרטרף שם נוסף: _____

ג. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

- מנזר מכתב מבצר מדבר

(2) לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

- יהלומן פרדסן יצואן פחמן

17. לפניך קטע, ובו חמישה שמות מודגשים.

הטלוויזיה והאינטרנט מאפשרים למיליארדי בני אדם בעולם לצפות בריזמית בתחרויות האולימפיאדה או במשחקי גביע העולם בכדורגל. בעקבות התפתחות האינטרנט המושג "כפר גלובלי" מקבל משמעות רחבה מאוד. עלות שעת עבודה במדינות מתפתחות זולה יותר, לכן חברות מערביות מפעילות נותני שירות במדינות אלה. כך קורה שאדם היושב בניו יורק ומבקש באמצעות האינטרנט תמיכה טכנית לתיקון המחשב הביתי שלו, יכול לקבל הוראות מטכנאי הנמצא בהודו, והוא אינו זקוק לשירותיו של הטכנאי המקומי.

א. לפניך טבלה ריקה.

כתוב בראש הטבלה את שלוש דרכי התצורה של השמות המודגשים, ומיין את השמות המודגשים לפי דרכי התצורה שלהם.

ב. במה שונים השמות: טלוויזיה ואינטרנט מהשמות המודגשים בקטע?

פרק ב – שאלות בחירה (14 נקודות)

לפניך ארבע שאלות (18-21) מתחום הפועל ומתחום השם. ענה על שתי שאלות בלבד. תוכל לענות על שאלות מתחום אחד אך משני התחומים (לכל שאלה – 7 נקודות).

הפועל

18. לפניך קטע, ובו שלושה פעלים מודגשים.

התלמיד **התבונן** בתמונה, ולא **הבין** מה מצויר בה. התמונה **הובנה** לאחר שהמדריכה הסבירה אותה.

א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים המודגשים בקטע? _____

ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

- **התבונן** (התְבוּנָן) הבניין: _____
- **הבין** (הבִּין) הבניין: _____
- **הובנה** (הוּבְנָה) הבניין: _____

ג. כיום בניינים רבים **נבנים** (נְבָנִים) למטרת השכרה.

מהו השורש של הפועל **נבנים** (נְבָנִים)? _____

מהו הבניין של הפועל **נבנים** (נְבָנִים)? _____

19. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים,

על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה **התחשב** (ח-ש-ב) בתלמיד.

אנשים ש _____ (ר-ג-ל) להשתמש יום-יום באינטרנט _____ (ע-ו-ד)

על עצמם שעבורם האינטרנט הוא כלי כל כך שימושי, עד שמוזר להם לחשוב על עולם

שאינו _____ (מ-ח-ש-ב). אולם קיימים מקומות בעולם שבהם התשתית הפיזית

אינה _____ (א-פ-ש-ר) גישה לטכנולוגיות המידע. במקומות אלה אנשים אינם

_____ (ש-ל-ט) באנגלית והם _____ (ר-ת-ע) מהעולם הדיגיטלי או

שאינם _____ (י-ד-ע) כלל לקיומו של עולם זה.

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 13

פרק א - שאלות חובה

הפועל

17. לפניך שישה משפטים, ובכל משפט יש פועל לא מנוקד (ובסוגריים אותו פועל מנוקד).

השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרג
ההודעות יתפרסמו (יִתְפַּרְסְמוּ) בעיתוני הבוקר.				
הקוראים הגיבו (הִגִּיבוּ) בחריפות על הכתבה.				
הטיסה מבוטלת (מְבוטֶלֶת) בגלל תנאי מזג האוויר.				
מומלץ להתקין (לְהִתְקִין) מערכת איתור במכונית למקרה של גנבה.				
כך ייודע (יִיָדַע) מקום הימצאה של המכונית לאחר הגנבה.				
הורים רבים אינם מרשים (מְרִשִּׁים) לילדיהם לגלוש באינטרנט ללא פיקוח.				

השם

18. לפניך קטע, ובו שבעה שמות מודגשים.

השתתפות ב"תכנית מציאות" בטלוויזיה כרוכה לעתים במחיר **אישי** גבוה ובאיבוד ה**ביטחון** העצמי. המתמודד קורא את ה**תקנון** של ההשתתפות, ובו מוסבר לו שבעצם השתתפותו בתכנית הוא מוותר על חלקים מן ה**זכות הבסיסית** שלו ל**פרטיות**. לפניך טבלה ריקה.

כתוב בראש הטבלה את **שתי** דרכי התצורה של השמות המודגשים, ומיין את השמות המודגשים לפי דרכי התצורה האלה.

השם

20. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: **תַּשְׁלִּית** (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

האינטרנט מנפץ את _____ (ג-ב-ל) הזמן זה _____ (ק-ו-מ) בהפצת מידע. הוא מאפשר _____ (ל-מ-ד) יחידנית ו _____ (נ-ח-י/נ-ח-ה) קבוצות, אך _____ (מ-צ-א) שעולים ממחקרים מראים כי אף שהאינטרנט יכול לתרום לקידום שכבות "חלשות", התוצאה בפועל היא _____ (ע-מ-ק) הפערים. מתברר כי יש הבדלים ניכרים בנגישות לאינטרנט בין שכבות מבוססות לשכבות הסובלות מ _____ (צ-ו-ק) כלכלית.

21. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת **דרכ התצורה**.

- (1) השוואה שוויונית שוויון משוואה
- (2) מהות ישות טעות כמות

ב. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת ה**גזרה**.

- שינוי ביטוי פינוי דימוי

ג. לפניך שני שמות. הוסף ליד כל אחד מהם שם ש**דרכ תצורתו** זהה.

- (1) **אנושי** שם נוסף: _____
- (2) **מחשב** שם נוסף: _____

פרק ב – שאלות בחירה

הפועל

19. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

שעשועוני טלוויזיה רבים _____ (ז-כ-י/ה) לפופולריות בישראל. על תופעה זו _____ (ע-ו-ד) תוצאות של סקרים רבים שבדקו את אחוזי הצפייה בשעשועונים האלה. מתברר כי רבים מן הצופים _____ (ע-נ-י-ג) לא רק בידע שהמשתתפים _____ (פ-ג-נ) בשעשועון, אלא גם בחייהם האישיים של האנשים ה _____ (י-פ-ע) בתכנית. לדעת חוקרים, הפופולריות של השעשועונים _____ (א-פ-י-ג) את החברה האמריקנית, שרבים בחברה הישראלית _____ (ח-ק-י/ה) אותה.

20. א. לפניך קטע, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

מיליוני אנשים גולשים באתרים שונים באינטרנט. רובם אינם מודעים לכך שזהותם נחשפת באתרים אלה. אולם אתרי האינטרנט השונים מפיקים פיסות מידע קטנות על אודות הזהות וההעדפות של כל גולש, והן נשמרות בכונן הקשיח של המחשב. אתרי האינטרנט שהגולש ביקר בהם משתמשים בפיסות מידע אלה כדי לזהות את הגולשים; לעתים הן משוגרות גם לאתרים אחרים, ובכך נפגעת הפרטיות של המשתמשים. מדינות רבות החלו לפעול כדי לצמצם את הפגיעה במשתמשים, והן מתקדמות לקראת חקיקה בתחום זה.

כתוב ליד כל פועל את משמעות הבניין שלו.

בחר מבין המשמעותות האלה: סביל, פעיל, חוזר.

- גולשים** משמעות הבניין: _____
- נשמרות** משמעות הבניין: _____
- משוגרות** משמעות הבניין: _____
- מתקדמות** משמעות הבניין: _____

ב. לפניך ארבעה פעלים. הקף את הצורה היוצאת דופן מבחינת משמעות הבניין:

מרגיז, מתחבק, משמח, מפעיל

השם

21. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תגלית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

בארץ מופעלת חברה המעניקה _____ (ש-ר-ת) מתקדמים לרכב ולנהג. החברה מתמחה בסיכול גנבות ובמתן _____ (י-ד-ע) ועזרה לבעלי הרכב. המערכת פותחה במקור לצורך _____ (א-ת-ר) טייסי קרב במצוקה, ואחר כך הותאמה לשמש גם בתחום האזרחי. כיום המערכת מאפשרת _____ (נ-ח-י/ה) של בעל הרכב לעבר מכוניתו ו _____ (ק-ש-ר) מהירה עם המשטרה. החברה מבטיחה _____ (ג-ו-ב) מהירה, והיא מצטיינת ב _____ (א-מ-ג) ללקוחותיה.

22. א. לפניך ארבעה שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

הרשאה השוואה הקראה הלוואה

ב. לפניך ארבעה שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

כפית חשבונית משאית תענית

ג. לפניך ארבעה שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

מסעדה מרפאה מתקפה מדרכה

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 14

פרק א - שאלות חובה (12 נקודות)

לפניך שתי שאלות (16-17). ענה על שתיהן לפי ההוראות בכל שאלה (לכל שאלה - 6 נקודות).

הפועל

16. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו פועל מנוקד).

השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
הישראלים נחשבים (נְחַשְׁבִים) לאנשים חמים.				
הישראלי מעיד (מְעִיד) על עצמו שהוא אדם גלוי לב.				
החברות הישראליות מתאפיינות (מְתֵאֶפְיֶנֶת) בנאמנות.				
בישראל נהוג (נְהוֹג) לארח חברים בבית.				
המדריך מוביל (מוֹבִיל) את קבוצת המטיילים בסמטאות העיר.				
קבוצת המטיילים מהוות (מְהוֹות) יחד מעין "חבורה".				

השם

17. לפניך קטע, ובו שישה שמות מודגשים.

אנשים מבינים את המושג "חברות" בצורות שונות, מפני שחברות היא חוויה **אישית**, שכל אחד יכול להגדיר אותה לפי ההתנסות שלו בה. האחד חושב שחבר **אמתי** הוא זה שאתה יכול לשתף אותו בצרותיך, שיש ביניכם קשר של סולידריות ללא **תנאי**. האחר חושב שחבר הוא זה שפונה אליך בעת צרה. אולם הכול מסכימים שבלי **אהבה** לא תיתכן חברות אמיתית.

לפניך טבלה ריקה.

א. כתוב בראש הטבלה את שתי דרכי התצורה של השמות המודגשים.

ב. מייך את המילים המודגשות לפי דרכי התצורה שציינת בטבלה.

ג. במה שונה המילה **סולידריות** מהמילים שמיינת בטבלה?

הפועל

18. לפניך קטע, ובו שישה פעלים מודגשים.

חברות ארוכות שנים שהחלה עוד בבית הספר היסודי **מתקיימת** עד היום בין דן לערן. הם הקפידו תמיד להיות נאמנים זה לזה. כאשר אחד מהם נפגע, **התקומם** חברו נגד הפגיעה ונחלץ לעזרתו. במשך השנים **קיימו** החברים קשר אמיץ, ואף **הקימו** מפעל משותף. מאז **קמו** עוד מפעלים חדשים, אבל למפעל הראשון **הוקם** יש ערך רגשי בעיניהם, משום שהוא מסמל את תחילת דרכם המשותפת.

- א. מהו השורש המשותף לששת הפעלים המודגשים בקטע?
 ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

מתקיימת	(מְתַקְיֵמַת)	הבניין:
התקומם	(הִתְקוֹמַם)	הבניין:
קיימו	(קִיְמוּ)	הבניין:
הקימו	(הִקְיִמוּ)	הבניין:
קמו	(קָמוּ)	הבניין:
הוקם	(הֻקְּמָה)	הבניין:

19. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה התחשב (ח-ש-ב) בתלמיד.

מאז המלחמה, בכל שנה ביום העצמאות _____ (פ-ג-ש) המפקד וחייליו ו_____ (ע-ל-י/ה) זיכרונות. כשמזמינים אותם לאירועים משפחתיים ביום הזה, הם דוחים את ההזמנה ו _____ (י-ד-ע) לכולם שהיום הזה _____ (י-ע-ד) לפגישה עם חבריהם לנשק. במשך השנים הם _____ (ז-ק-נ), ולרובם כבר יש נכדים, אבל החברות ש _____ (י-צ-ר) ביניהם בצבא עדיין קיימת. בכל יום עצמאות, כאשר הם מסתכלים על דגל המדינה ש _____ (נ-ו-פ) בכל מקום, הם מרגישים כאילו חזרו להיות החיילים הצעירים של פעם.

השם

20. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תשנית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

באינטרנט יש _____ (א-ת-ר) העוסקים ב _____ (א-ת-ר) חברי ילדות. אנשים מציינים את שם בית הספר שלמדו בו, את השנה שבה סיימו ללמוד ואת שמות החברים שהם מעוניינים לחדש אתם את הקשר.
 לעתים, בעקבות כך מתקיימים _____ (פ-ג-ש) מרגשים שבהם אנשים מראים זה לזה תמונות, _____ (ע-ו-ד) וסרטים ישנים מימי בית הספר. זיכרונות אלה מעוררים אצל המשתתפים _____ (ל-ה-ב) והתרגשות. בדרך כלל בסוף _____ (א-ר-ע) שכזה הם קובעים להיפגש שוב בעתיד, ב _____ (ק-ו-י/ה) להמשיך לשמור על קשר.

21. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

- (1) מחשב חשיבה מחשבון התחשבות
 (2) מדען ירקן מסעדן רקדן

ב. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

- הסוואה המצאה השקיה הפְּנִיָּה

ג. לפניך שני שמות. הוסף ליד כל אחד מהם שם שדרך תצורתו זהה.

- (1) **ידידות** שם נוסף: _____
 (2) **קבוצה** שם נוסף: _____

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 15

פרק א - שאלות חובה

הפועל

16. לפניך שישה משפטים, ובכל משפט יש פועל לא מנוקד (ובסוגריים אותו פועל מנוקד).

השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרג
בעבר האנושות נטתה להצניע (להצניע) את הרוע האנושי.				
מסרים מרושעים מותירים (מותירים) לרוב את כותביהם באפלולית החמימה של הרשת.				
בערוצי חדשות מצנזרים (מצנזרים) בדרך כלל תגובות בוטות במיוחד.				
יש אתרים שמרשים (מְרַשֵּׁים) לגולשים בהם להעלות גם תכנים גסים ומעליבים.				
האינטרנט מעודד תגובות בטן מְנִידוֹת, ו מפיץ (מְפִיץ) אותן.				
אצלנו הרוע צף (צף) מהר אל פני השטח ואל שרשרי התגובות.				

השם

17. לפניך קטע, ובו שמונה שמות מודגשים.

החברה הישראלית מתאפיינת בשסעים רבים: לאומיים, פוליטיים, דתיים ועדתיים ואלה מעמיקים בשנים האחרונות. הישראלי מתאפיין בכנות, בחוצפה ובהרגשת **ביטחון** בצדקתו. מאפיינים אלה של החברה ושל הפרט בישראל, גם אם יש בהם מן **ההכללה**, הם כנראה הרקע **להתרחבות** התרבות של **שיח** צעקני, שהוא טיפוסי לטוקבקים.

נוסף לכך, **האינטרנט** יצר עמימות בין המרחב ה**ציבורי** למרחב הפרטי. מה שאפיין בעבר שיחות **סלון** או שפת רחוב, זוכה כיום באמצעות האינטרנט לבימה ציבורית חדשה.

לפניך טבלה. שבץ בה את השמות המודגשים בקטע.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	שאי לה מלעז

פרק ב - שאלות בחירה

פועל

18. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים,

על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

במרחב הווירטואלי אין נוכחות אמיתית של אדם. הגולש _____ (ג-ו-ב) על מה

שקרא, אך מכיוון שכותב המאמר אינו עונה לו, התקשורת היא חד-כיוונית.

כותב התגובות _____ (ר-ג-ש) מוגן, מכיוון שהוא יודע שלא ייענש על אלימות

מילולית. לפעמים הוא _____ (ח-ז-י/ה) לאחר _____ (ז-ה-י/ה)

בשם בדוי.

לפני עידן המחשב, קוראים שכתבו מכתב תגובה למערכת העיתון _____ (נ-ה-ג)

לקרוא את הכתוב שוב ושוב, ורק אחר כך שלחו את המכתב.

כיום כותבים ושולחים מיד, כמעט בלי לחשוב. הכתוב _____ (ש-א-ר) באתר, ומי

ש _____ (ע-ל-ב) מאמירה מסוימת עלול להיתקל בה שוב ולהיפגע מחדש.

עד כה לא **חל** איסור על התבטאות פוגענית באתרי האינטרנט. כמו כן גולשים לא נדרשו לחשוף את פרטיהם האישיים בתגובות שכתבו. היו גולשים שניצלו זאת, והכפישו את שמם הטוב של אנשים. לאחרונה הועלו הצעות שמטרתן **להחיל** חוק שיחייב את מנהלי האתרים באינטרנט לחשוף את זהותו של מפרסם התגובות במקרה של תלונה על הקפשה. היוזמים של הצעת חוק זו מבקשים **לחולל** שינוי בחקיקה הנוגעת להוצאת דיבה, ולכלול בה גם את התגובות באינטרנט. בעקבות פרסום הצעת החוק **מתחולל** שינוי אטי בשטח. למשל, "איגוד האינטרנט הישראלי" כבר גיבש מסמך שמטרתו ליצור איזון בין הזכות לחופש הביטוי ובין השמירה על שמו הטוב של האדם וההגנה על פרטיותו.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים המודגשים בקטע? _____

ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

_____	חל	(חָל)	הבניין:
_____	להחיל	(לְהַחִיל)	הבניין:
_____	לחולל	(לְחוֹלֵל)	הבניין:
_____	מתחולל	(מִתְחוֹלֵל)	הבניין:

ג. בשנים האחרונות **חלה** (חָלָה) (1) סבא בשפעת בכל פעם שהגיע החורף.

השנה **חלה** (חָלָה) (2) הטבה במצבו הבריאותי של סבא, מפני שבסוף הסתיו הוא הקפיד לקבל חיסון נגד שפעת.

- _____ כתוב את השורש של **חָלָה** (1)
- _____ כתוב את השורש של **חָלָה** (2)

השם

20. לפניך קטע שחורים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.
דוגמה: תַּעֲלִית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

לאחרונה נערכים _____ (ד-י-ג) רבים על ה _____ (ק-ו-מ) של הטוקבק בשיח הציבורי.

נהוג לחשוב שהטוקבק הוא צורת _____ (ב-ט-א) המאפשרת לכל גולש להביע את דעתו ולהשתתף בשיח החברתי, אך האמת היא שזו רק _____ (ש-ל-י/ה). רוב האתרים הגדולים מסננים את הטוקבקים שאינם נראים להם, לעתים הם מסננים דווקא את אלה הכתובים באופן מנומק והגיוני.

חשוב גם לראות את ה _____ (ע-צ-ב) של דפי האינטרנט כדי להבין את ה _____ (י-ח-ט) אל הטוקבקים. המאמר מופיע בראש הדף, והטוקבקים בתחתיתו, כאילו היו אוסף של דעות ואמירות מחוץ לשיח. בסופו של דבר, אתרי האינטרנט מתעניינים במספר הטוקבקים, ולא באיכות ה _____ (כ-ת-ב) שלהם.

21. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) השתקה אנושי תחושה הנחיה

(2) תקנון שבועון שיטפון משיבון

ב. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

תגובית דיבורית כפית כוסית

ג. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

מגבר מזלף מרתף מזרק

כל מערכת הצורות - מהתאם - שאלון ג - 16

פרק א - שאלות חובה

הפועל

16. לפניך שישה משפטים, ובכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו פועל מנוקד).

השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרג
אין צורך להרבות (להרבות) במליצות לא בדיבור ולא בכתובה.				
מאמצע שנות השישים של המאה העשרים ואילך נחשפו (נחשפו) הילדים בבתי הספר הלא-דתיים רק לחלק מסיפורי המקרא.				
הקוראים החדשים של יצירות ספרות בנות 40 ו-50 שנה ויותר חשים (חשים) זרות וניכור כלפיהן.				
את ספרי הילדים משכתבים (מְשַׁכְּתְּבִים) כדי שיובנו לדור הצעיר.				
לשון הספרות היום מתקרבת אל לשון הדיבור, וכך מיטשטשת (מִטְשֵׁטְשֵׁת) תפיסת התרבות.				
מאז ומתמיד היו לעברית מגעים עם לשונות אחרות, והיא הושפעה (הִשְׁפָּעָה) מהן.				

השם

17. לפניך קטע, ובו תשעה שמות מודגשים.

מאז שנות השבעים נתונה העברית **להשפעה** של האנגלית האמריקנית בשל **המעמד היוקרתי** שיש לארצות-הברית אצלנו. השפעת התרבות הזרה מתגלה כיום בכל **תחום** מתחומי החיים, והיא קשורה **לתהליך הגלובליזציה** שעובר העולם **המערבי**. חוקרים מה**אקדמיה**, גם בישראל, מפרסמים את מאמריהם באנגלית, כי ה**קידום** המקצועי שלהם תלוי בכך.

שבץ את המילים המודגשות בטבלה:

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	שאלה מלעז

הפועל

18. לפניך קטע שחסרים בו שבעה **פעלים**. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים,

על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה **התחשב** (ח-ש-ב) בתלמיד.

לאחרונה _____ (ג-ה-ל) בכלי התקשורת דיונים על מצבה של העברית בת ימינו.

יש הטוענים כי השינויים ש _____ (ח-ו-ל) בעברית היום ייומית אופייניים

להתפתחות טבעית של כל שפה חיה, וכי אין צורך שגופים שונים _____ (ע-ר-ב)

בהתפתחות השפה ו _____ (ג-ו-נ) אותה. אחרים טוענים שהעברית בת

ימינו _____ (צ-ו-פ) שגיאות, וכי יש ללמד את הציבור לדבר נכון ולהביע את

עצמו בצורה תקינה. כמו כן לדעתם יש להגן על מעמדה של העברית כדי

_____ (א-פ-ש-ר) צמיחה של דור חדש ש _____ (י-ק-ר) את השפה

כחלק מזהותו הלאומית.

19. לפניך קטע קצר, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

התיירים סיירו בארץ לאורכה ולרוחבה. הם **שוטטו** בשווקים, **שטו** בסירת זכוכית במפרץ אילת, **השיטו** סירת מפרש בחוף תל אביב, וביקשו **לשוט** גם בכינרת.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים המודגשים? _____

ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו:

שוטטו (שוטטו) הבניין: _____

שטו (שטו) הבניין: _____

השיטו (השיטו) הבניין: _____

לשוט (לשוט) הבניין: _____

ג. הילד **שיטה** (שטה) בחברו, אך לאחר מכן **הושיט** (הושיט) את ידו לשלום וביקש להתפייס עמו.

(1) כתוב את השורש של **שיטה** (שטה) _____

(2) כתוב את השורש של **הושיט** (הושיט) _____

השם

20. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תלשית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

לסלנג יש _____ (פ-ק-ד) חשוב ב _____ (ע-צ-ב) ההומור של

חברות ותרבויות. השימוש בסלנג נעשה בעיקר לשם _____ (ש-ע-ש-ע)

ו _____ (ה-נ-י/ה). חוקרים טוענים כי בשימוש בסלנג יש משום _____ (ב-ר-ח)

מנורמות מקובלות, לכן הוא מאפיין במיוחד את הנוער. השימוש בביטוי מן הסלנג מעורר

תחושת _____ (פ-ת-ע). מפרסמים מנצלים את מאפייני הסלנג ומשלבים אותו

ב _____ (פ-ר-ס-מ) למוצרים שונים.

21. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) איכות שירות (שרות) כמות מהות

(2) אספן צנחן רפתן שדכן

ב. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

(1) כנסייה כתפייה עירייה פנימייה

(2) ראשון מחירון שירון חידון

ג. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

כביס עמיד שביר אסיף

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 17

קיץ תשע"א - חצב ברק
לע"ז: איום או גשר תרבותי

שבץ את השמות המודגשים בטבלה.

שאלה מלעז	בסיס וצורן סופי	שורש ומשקל

פרק ב - שאלות בחירה

הפעל

3. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.
- דוגמה:** המורה זעגה (ח-ש-ב) בתלמיד.
- לא פעם _____ (ש-א-ל) אנשי האקדמיה ללשון העברית על ידי הציבור מדוע האקדמיה אינה _____ (ק-ב-ע) חלופות עבריות למילים 'טלפון', 'אוטובוס' וכמובן 'אקדמיה'. כל מי ש _____ (ע-י-נ) במילונים _____ (מ-צ-א) בהם ערכים לועזיים רבים: 'אלקטרוניקה', 'מטאורולוגיה', 'מתמטיקה' ועוד. קשה להציב כללים מתי מאמצים את המונח הלועזי ומתי מציעים לו חלופה עברית. שיקולים אחדים נלקחים בחשבון: באיזו מידה המונח הלועזי _____ (פ-ו-צ) בשפה, האם הגייתו נוחה לעברית או זרה לה וכדומה. דרכה של האקדמיה היא דרך האמצע: היא _____ (ב-ח-ג) כל מקרה לגופו ומכריעה על פי השיקולים ש _____ (מ-נ-ה/י) כאן.

פרק א - שאלות חובה

הפעל

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפעל	שורש	בניין	גוף	הזמן / הדרך
מראשית תחיית הדיבור העברי היה היחס למילים שאולות שנוי (שְׁנוּי) במחלוקת.				
מאמרים מכילים (מְכִילִים) מילים שמקורן בשפה אחרת.				
אפשר לשנוא (לְשַׁנְא) את תופעת הלעז, אך צריך להבין אותה.				
שאלת יחסי העברית החדשה והלעז מטרידה (מְטַרְיֶדָה) את דוברי העברית.				
כבר בתקופות קדומות נוספו (נוֹסְפוּ) לעברית מילים שאולות.				
בקרב יתפרסמו (יִתְפַּרְסְמוּ) המונחים החדשים שחידשה האקדמיה ללשון העברית.				

השם

2. לפניכם קטע, ובו שבעה שמות מודגשים.
- המפעל ה**ציוני** נוצר באירופה. התרבות ה**ישראלית** הצעירה הושפעה מהתרבות האירופית בתחומי המדע, ה**טכנולוגיה**, הספרות וה**מוזיקה**. גם בתחומים מעשיים יותר הושפעה העברית מהתרבות האירופית. בתחום הרכב נוצרה "שפת המוסכים" שרובה אנגלית; קבלני בניין ואדריכלים תרמו אוצר מילים שרובו בגרמנית; והצרפתית תרמה את שפת החייטים ומלבישי הבגדים. הבחירה בלעז הייתה למעשה ה**צהרה** לא גלויה שה**מפעל** הציוני הוא **שלוחה** של התרבות האירופית.

4. לפניכם קטע קצר, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

נכון שלמילה "סטייק" יש חלופה עברית – "אומצה" – אבל מרבית הישראלים אינם משתמשים בה. כשאדם מזמין אורחים לארוחה בשרית, הוא בדרך כלל מודיע להם שהסטייק **מוכן** ולא שהאומצה מוכנה. גם הטבח **המכין** את האוכל במסעדה מעדיף להשתמש במונח הלועזי. אנשים אלה אינם **מתכוונים** חלילה לזלזל בשפה העברית, אלא מעדיפים את השימוש במונח הלועזי, משום שהם רואים בו חיבור לתרבות בין-לאומית.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים המודגשים בקטע? _____

ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

נכון	(נְכוּן)	הבניין:	_____
מוכן	(מוֹכֵן)	הבניין:	_____
מכין	(מְכִין)	הבניין:	_____
מתכוונים	(מִתְכוּנִים)	הבניין:	_____

ג. הקף את הפועל ששייך לאותה גזרה של הפעלים שבסעיף ב.

מכנה (מְכַנֶּה) התמלאו גְרִים מתקינים

השם

5. לפניך קטע שחסרים בו שבעה **שמות**. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את

השם המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: לָעַל (ג-ל-ה/י) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

השנה מלאו 100 שנה ל _____ (י-ל-ד) לאה גולדברג, ובישראל נערך פסטיבל לרגל

ה _____ (א-ר-ע).

לאה גולדברג כתבה יצירות רבות בעברית ב _____ (ת-ח-מ) השירה והספרות, ובכך

תרמה למהפכה של החייאת השפה העברית.

בפסטיבל דיברו על דמותה ועל כתיבתה של ה _____ (ש-י-ר), והיו שתהו מה הייתה

מרגישה אילו הייתה רואה היום את השמות הלועזיים של הרחובות והחנויות. מה הייתה

ה _____ (ג-ו-ב) שלה, למשל, למראה שלטי ה _____ (פ-ר-ס-מ) המלאים לעז

המתנוססים מעל _____ (ר-פ-א) השיניים של קופת חולים מסוימת.

6. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) **אקדמיה ספגטי תרבותי קומדיה**

(2) **עיוני משימה מונחון כמות**

ב. לפניך קבוצת שמות. הקף את היוצא דופן מבחינת משמעות הצורך הסופי.

ספרייה מאפייה מצחייה נגרייה

ג. לפניך קבוצת שמות. הקף את היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

כלבת צהבת נזלת שמנת

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 18

פרק א - שאלות חובה

הפועל

15. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו פועל מנוקד).

השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
התהליך של הקניית השפה התקנית מעורר (מְעוֹרֵר) תחושה של חוסר אונים.				
הגישה ללימודי הלשון השתנתה (הִשְׁתַּנְתָּה) במשך השנים.				
המורים מתעקשים (מְתַעֲקָשִׁים) ללמד את השפה התקנית.				
הודות ללימודי הלשון יפנימו (יִפְנִימוּ) התלמידים את חוקי השפה התקנית.				
רוב האנשים הבוגרים רוצים להשתייך (לְהִשְׁתַּיֵּךְ) ל"מועדון השפה התקנית".				
תהליך הלימוד של השפה התקנית מתסכל (מְתַסְכֵּל).				

השם

16. לפניך חמישה משפטים, ובכל אחד מהם מודגש שם.

(1) האנשים רוצים להשתייך ל"מועדון השפה **התקנית**".

(2) לא תמיד יש **היגיון** בכללי השפה העברית.

(3) ה**הבחנה** בין זכר לנקבה במספרים עשויה לחדד נקודה זו.

(4) לכל איש **משכיל** יש גישה לאוצרות התרבות של החברה.

(5) החברות ב**מועדון** מקנה זכויות.

לפניך טבלה ריקה.

א. כתוב בראש הטבלה את שתי דרכי התצורה של השמות המודגשים.

ב. מייך את השמות המודגשים בטבלה לפי דרכי התצורה שלהם.

פרק ב – שאלות בחירה

הפועל

17. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה התחשב (ח-ש-ב) בתלמיד.

לשוננו של האדם היא תעודת הזהות שלו. היא מייצגת אותו ו _____ (ש-פ-ע) על דרך חשיבתו ועל מעמדו. משום כך אחת המטרות בהוראת הלשון העברית היא _____ (פ-ת-ח) אצל התלמידים עניין וסקרנות כלפי הלשון העברית ודרכי השימוש בה. המורים ללשון _____ (ק-פ-ד) להבהיר לתלמידיהם כי הלשון העברית _____ (א-פ-ש-ר) לשמור על רציפות המורשת התרבותית של עם ישראל ועל אוצרות הרוח שלו, ומסבירים להם את תפקידה המרכזי של הלשון בתהליך התחייה הלאומית. נוסף לכך הם _____ (ט-פ-ח) אצל התלמידים עמדה ביקורתית כלפי סוגים שונים של טקסטים בעברית. בשנה שעברה, שהוכרזה כשנת העברית, הודגשו במיוחד עניינים אלה. התלמידים למדו _____ (י-ק-ר) את הלשון העברית על כל רבדיה, ו _____ (ב-י-ג) את ערכה הרוחני עבור העם היהודי.

18. לפניך קטע, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

בוואדי שליד בית הספר הצטבר במשך השנים לכלוך רב. מנהל בית הספר הכריז על מבצע ניקיון של הוואדי, וביקש מן התלמידים להתנדב לשם כך. שלושה תלמידים התנדבו לשמש ראשי צוותים, אך לבסוף **הסיר** אחד מהם את מועמדותו. לאחר שזאת ה**וסרה**, יצא המבצע לדרך. ראשי הצוותים **סיירו** בשטח, ואף סייעו ליתר המתנדבים במלאכת הניקיון. בסוף המבצע **סר** המנהל לביקור באזור, התרשם מן העבודה, ושיבח את התלמידים.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים המודגשים בקטע? הקף את התשובה הנכונה.

(1) י/ו-ס-ר

(2) ס-ר-י/ה

(3) ס-ו-ר/ס-י-ר

(4) מ-ס-ר

ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

הסיר (הסיר) הבניין: _____

הוסרה (הוסרה) הבניין: _____

סיירו (סיירו) הבניין: _____

סר (סר) הבניין: _____

ג. הקף את הפועל ששייך לגזרה של הפעלים שבסעיף ב.

פנינו, הפיץ, הסביר, מקלקל

השם

19. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דבר התצורה.

(1) **מדינאי בנאי ספרייה מסרון**

(2) **משלב השכלה בלשנות מקלדת**

ב. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת המשקל.

מורשת מושלת מורדת מועדת

ג. לפניך שני שמות. כתוב ליד כל אחד מהם שם שדרך תצורתו זהה.

אוניברסיטה _____

תחושה _____

20. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תצלית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

החלום להפוך את העברית לשפה חיה התגשם. כיום ה _____ (ד-ב-ר) בעברית

הוא _____ (י-פ-ע) מובנת מאליה. מצב טבעי זה הוא _____ (ג-ש-מ)

חלומם של מחיי הלשון, אך יש לו מחיר: השפה החיה מתרחקת ממקורותיה. אבל למרות

ה _____ (ג-ב-א) השחורות על עתידה של העברית החדשה, היא מגלה כוחות חיות

נפלאים. מתפתחים בה _____ (ב-ד-ל) סגנוניים בין סוגים שונים של טקסטים: ידיעות

חדשותיות, פרסומות, _____ (א-מ-ר) מדעיים ועוד. אוצר המילים, ה _____ (ב-ט-א)

והמשמעים של העברית מתרחב ומתגוון כל הזמן.

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 19

קיץ תשע"ב
הדיקטורה של הרגש

פרק א - שאלות חובה

הפועל

12. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו פועל מנוקד). השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	שורש	בניין	גוף	זמן / דרך
הטלויזיה לא המציאה (המְצִיָּאָה) את התופעה.				
פעמים רבות העיתונאים מוסיפים (מוֹסִיְפִים) פרשנות משלהם לסיקור האירוע.				
העיתונאי משתמש (מְשַׁתְמֵשׁ) באמצעים שונים כדי להציג אירוע כמרגש.				
באילו תכניות בני-הנוער צופים (צוֹפִים) בשעות הפנאי?				
יש תכניות טלוויזיה שאינן מעוררות (מְעוֹרְרוֹת) עניין אצל הצופים.				
בגלל שיקולי תקציב יצומצם (צֻמְצַם) מספר העמודים בעיתון.				

השם

13. לפניך קטע, ובו תשעה שמות מודגשים.

הכתיבה היא תחום שבו באה לידי **ביטוי היכולת היצירתית** של העיתונאי. בשל ריבוי אמצעי **תקשורת** נוצרת ביניהם תחרות, ומתגבר הצורך בעיתונאים מוכשרים ויצירתיים שיעבירו את המסר **בהירות** ובאופן **מקצועי** בכל סוגי המדיה.

מיין בטבלה את השמות המודגשים.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי	שאלה מלעז

פרק ב - שאלות בחירה

הפועל

14. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים.

קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה **התחשב** (ח-ש-ב) בתלמיד.

הערך אובייקטיביות בעיתונות הוא ערך חדש יחסית. רק בשנות העשרים של המאה הקודמת פיתחו העיתונאים זהות מקצועית ו _____ (ג-ד-ר) את עצמם כמחויבים לדווח על העובדות כמו שהן, בלי _____ (ע-ר-ב) בהן דעות אישיות. אין פירוש הדבר שהעיתונאים אינם _____ (ש-מ-ע) את דעותיהם ואינם נוקטים עמדה, אלא שדעות אלה _____ (פ-ר-ס-מ) בעמודים נפרדים, כדי שהקורא יוכל _____ (ב-ח-ג) בקלות בין הדעות לידיעות. תפיסה זו _____ (ג-ח-ל/ה) את העיתונות זה עשרות שנים, והיא _____ (ר-ו-ח) עד היום בעיתונים רבים בעולם.

15. לפניך קטע, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

לעובדי חברת תקשורת גדולה נודע על שינויים מרחיקי לכת המתוכננים בחברה. בפגישה עם מנהל החברה הוא הודיע להם שהוא מודע להשפעת השינויים על חלק מהם, והוא ישתדל לצמצם את הפגיעה בהם ככל שיוכל. המנהל ביקש מהם לשמור בינתיים על סודיות כדי שהדבר לא ייודע למתחריו.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים המודגשים בקטע? _____

ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

(1) נודע (נודע) הבניין: _____

(2) הודיע (הודיע) הבניין: _____

(3) מודע (מודע) הבניין: _____

(4) ייודע (ייודע) הבניין: _____

ג. הקף את הפועל ששייך לצורה של ארבעת הפעלים.

מוסר, משוטט, מוקיר, מוקם

השם

16. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) זיכרון, משיבון, שאלון, שרון

(2) זמר, תפאורה, שחקן, תקליטן

ב. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

מספרה, משאלה, מכבסה, מדרכה

ג. לפניך שני שמות.

ציין ליד כל אחד מהם את דרך התצורה שלו, וכתוב מילה נוספת שנוצרה באותה דרך תצורה.

הזדמנות: דרך התצורה _____ מילה נוספת _____

אקלים תרבותי: דרך התצורה _____ מילה נוספת _____

17. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות.

קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תשית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

אחד מן ה _____ (פ-ק-ד) העיקריים של העיתונות הוא לסקר אירועים באופן אובייקטיבי.

_____ (י-ד-ע) עיתונאית אמורה לספק _____ (ש-ו-ב) לחמש השאלות:

מיה? מה? מתי? איפה? מדוע? הבעיה היא שבעידן האינטרנט מידע כזה הוא מצרך קל להשגה.

לכן חל _____ (ש-ג-י/ה) באופייה של העיתונות בימינו, והיא מספקת לקורא גם

מאמרי פרשנות ו _____ (ב-ק-ר). אולם יש לזכור כי מאמרים מסוג זה נשענים

על _____ (ש-ק-פ) העולם של הכותבים ועל _____ (ג-ס-י/ה) החיים שלהם,

ומשום כך הם אינם אובייקטיביים.

כל מערכת הצורות – מותאם – שאלון ב – 20

פרק ב – שאלות בחירה

הפועל

3. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.
- דוגמה:** המורה עבדה (ח-ש-ב) בתלמיד.
- רבים כועסים על הכוונה ש _____ (ח-ש-פ) לאחרונה לאמץ את האנגלית כשפת ההוראה בלימודי התואר השני במנהל עסקים בטכניון. לדעתם, הנהלת הטכניון חייבת להטיל עליה מיד נְטוּ ו _____ (ס-ו-ר) תכנית זו מסדר היום של המוסד. הם טוענים כי זהו צעד המהווה תקדים מסוכן שהעולם האקדמי הישראלי אינו יכול _____ (ר-ש-י/ה) שיקרה. כבר בתקופת מלחמת השפות בראשית המאה הקודמת _____ (ב-י-ג) כי יש ללמד בעברית את כל המקצועות במוסדות להשכלה גבוהה. כיום המוסדות להשכלה גבוהה בארץ _____ (ג-ע-ר) מתפקדים _____ (י-ב-ל) את התרבות ו _____ (ע-צ-ב) את דמות ההשכלה בישראל.

פרק א – שאלות חובה

הפועל

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלימו את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	שורש	בניין	גוף	הזמן/הדרדך
מגוון השפות העולמי מוסיף (מוֹסִיף) לפיתוח הידע.				
בחלק מן האוניברסיטאות בארץ הוחלפה (החלפה) שפת הלימוד מעברית לאנגלית.				
מכון ויצמן מתמקד (מְתַמְקֵד) בלימודים גבוהים.				
אם תשתנה שפת ההוראה, ייפגעו (יִפְגְעוּ) סטודנטים ישראלים רבים.				
מוטב לאקדמיה הישראלית לוודא (לְוַדֵּא) כי תלמידיה משפרים את יכולותיהם באנגלית.				
כיום כל מאמר חשוב מתורגם (מְתַרְגֵּם) לשפה האנגלית.				

השם

2. לפניך חמישה משפטים, ובכל אחד מהם מודגש שם.
- על האקדמיה להימנע משימוש באנגלית בזמן ההכשרה **המקצועית** של הסטודנטים.
 - מצב ההשכלה הגבוהה בישראל היום יוצר אי-**שוויון**.
 - השכלה** גבוהה היא מפתח להשתלבות בשוק העבודה.
 - כל **חוקר** בעל שם עולמי שמגיע ללמד באוניברסיטה בארץ תורם ליוקרה שלה.
 - ההוראה בישראל באנגלית יש בה מן ה**אלימות** כי היא מפחיתה את ערכה של העברית.

לפניך טבלה ריקה.

- כתוב בראש הטבלה את שתי דרכי התצורה של השמות המודגשים.
- מייין בטבלה את השמות המודגשים לפי דרכי התצורה שלהם.

השם

5. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) נגישות, איכות, התנגדות, זהות

(2) חיסרון, זיכרון, פתרון, מילון

ב. לפניך קבוצת שמות.

הקף את היוצא דופן מבחינת המשקל.

תוספת, תועלת, תורמת, תוצרת

ג. לפניך שני שמות.

כתוב ליד כל אחד מהם שם שנוצר באותה דרך תצורה.

השכלה _____

לאומי _____

6. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את

השם המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: אָהַב (ג-ל-ה/י) זו שיפּרה את איכות החיים של רבים.

אם רוצים שהסטודנט הישראלי יהיה בעל כושר תחרות אקדמי ומקצועי, חשוב שילמדו

אותו עוד ועוד אנגלית, שיקרא _____ (א-מ-ר) באנגלית, ויתאמן ב _____

(כ-ת-ב) ובהצגת נושאים באנגלית. כך אכן עושים כמעט בכל תחום אקדמי, אבל מה

הקשר בין כל אלה ובין שפת ה _____ (י-ר-ה)? נראה כי ה _____ (ח-ל-ט)

ללמד באנגלית באוניברסיטאות קשורה ל _____ (נ-ו-ע) אחר: למשוך לישראל

סטודנטים מחו"ל שאינם יודעים עברית, כדי לחזק את ה _____ (ע-מ-ד) הכלכלי של

האוניברסיטאות בארץ. זהו טיעון משכנע, אבל לא ייתכן שהוא ישתלט על כל השיקולים

האחרים, ויגרום לניתוק של מערכת ההשכלה הגבוהה מן ה _____ (ק-ש-ר)

התרבותי וההיסטורי שלה.

4. לפניכם קטע, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

סטודנטים אחדים באוניברסיטת בן גוריון התקוממו נגד ההחלטה כי לא יתקבלו עוד

עבודות גמר הכתובות בשפה העברית. הם הקימו מטה מאבק כדי להילם בגזרה

המקוממת, וקראו לכלל הסטודנטים באוניברסיטה לקום ולמחות נגד ההחלטה.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים המודגשים בקטע? הקף את התשובה הנכונה.

(1) י-ק-מ

(2) ק-מ-י/ה

(3) מ-ק-מ

(4) ק-ו-מ

ב. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

התקוממו (התקוממו) הבניין: _____

הקימו (הקימו) הבניין: _____

מקוממת (מקוממת) הבניין: _____

לקום (לקום) הבניין: _____

ג. הקף את הפועל ששייך לגזרה של הפעלים שבסעיף ב.

קונים, הזהירו, מעודד, נועדו

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 21

מייך בטבלה את השמות המודגשים.

שאלה מלעז	בסיס וצורן סופי	שורש ומשקל

פרק ב - שאלות בחירה

הפועל

14. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.
- דוגמה: המורה התחשב (ח-ש-ב) בתלמיד.
- השימוש בקופים לניסויים _____ (צ-מ-צ-מ) מאוד ביחס לשימוש בחיות אחרות. בישראל למשל, הקופים מהווים פחות מאחוז מכלל בעלי החיים ה _____ (ש-מ-ש) לניסויים.
- הציבור ש _____ (ה-נ-י / ה) מבריאות טובה בזכות המחקר, אינו _____ (י-ד-ע) לעובדה שכמעט כל טיפול רפואי שהוא _____ (ק-ב-ל), הושג בעזרת ניסויים בבעלי חיים.
- המתנגדים לניסויים כאלה טוענים כי זו התעללות מיותרת בחיות. לדבריהם, תרופות רבות שנוסו בהצלחה בבעלי חיים גרמו דווקא נזק בריאותי לאדם, ולעתים אף מוות, וזאת משום שבעלי החיים נבדלים מהאדם במבנה גופם, ובאופן שבו הם _____ (ג-ו-ב) לתרופות. במכון הסרטן הלאומי שבארצות-הברית כבר נבדקות תרופות בתך־פיות שונות של תאי אדם במקום בעכברים כפי שהיה _____ (נ-ה-ג) עד כה.

פרק א - שאלות חובה

הפועל

12. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו פועל מנוקד). השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
אם נישם את הכללים הבסיסיים המוסכמים על כולם, לא יתאפשרו (יְתַאֲשְׂרוּ) ניסויים בבעלי חיים.				
לא כל הניסויים בבעלי חיים מניבים (מְנִיבִים) תוצאות שתועלתן מקדית.				
חלק מהאנשים המתנגדים לניסויים בבעלי חיים, פונים (פּוֹנִים) אל הרגש ולא אל ההיגיון.				
הניסוי בחיות מעבדה נועד (נוֹעַד) לבדוק את השפעת התרופות על בני האדם.				
החוקרים מאמינים (מֵאֱמִינִים) שהם מבצעים את הניסויים בבעלי חיים לטובת האנושות.				
הצעה לתיקון בחוק הניסויים בבעלי חיים הונחה (הוֹנְחָה) על שולחן הכנסת.				

השם

13. לפניך קטע ובו שמונה שמות מודגשים.
- כמות רבה מאוד של ידע מדעי הושגה בעזרת ניסויים בבעלי חיים, כמו למשל ההבנה של האנטומיה ושל האופן שבו פועלים שרירים, מערכת החיסון וכדומה.
- לדעת רבים, אנו חבים לניסויים אלה את יכולתנו להבין כיצד פועלות מערכות רבות בעולם החי: תא בודד, איבר בגוף, אורגניזם שלם ועוד. תרופות וטיפולים רבים קיימים בזכות הידע הבסיסי שנרכש בעקבות ניסויים בבעלי חיים, כמו החיסון לפוליו או טכניקות להשתלה של איברים.
- המשך השאלה בטור השמאלי....

15. לפניך קטע, ובו שישה פעלים מודגשים.

לפעמים הפגנות סוערות **מאיצות** טיפול בסוגיות השנויות במחלוקת. בעבר הגיעו לישראל קרקסים מפורסמים שבהם הופיעו בעלי חיים מאולפים. הקהל שעמד בתורים הארוכים בכניסה, קיבל מידע כתוב ממפגינים, והבין שהחיות סובלות במהלך אילופן. עובדה זו העיבה על ההנאה מהמופע. במשך השנים הועלו בכנסת כמה הצעות חוק בנושא זה, במיוחד אחרי שארגונים למען החיות הוכיחו שבזמן האילוף מתעללים בחיות, ומובילים אותן ממקום למקום בכלובים קטנים כשהן קשורות. היום קרקסים המופיעים בישראל מבוססים בעיקר על הופעות אקרובטים ומופעי ליצנים.

א. מהו הבניין המשותף לכל הפעלים המודגשים? _____

ב. מייך בטבלה את הפעלים המודגשים לשתי גזרות. בראש כל טור כתוב את שם הגזרה.

ג. לפניך ארבעה פעלים.

הקף את הפועל ששייך לאחת מהגזרות שכתבת בסעיף ב.

התכנסו, נודע, המציאו, תנסו

השם

16. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תלשית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

בישראל כאשר רופאים לומדים לנתח, הם מנתחים כלבים לצורך _____ (ת-ר-ג-ל)
של ניתוחי חירום. המתנגדים לכך טוענים שכדי לנתח אדם צריך להכיר את האנטומיה שלו, והרי ידוע שה _____ (ב-נ-י / ה) האנטומי של הכלב שונה מזה של האדם.
לכן לדעתם, יש לתרגל את הניתוחים על גופות או על בובות של בני אדם או לבצע ניתוחים בחולים ב _____ (ש-ג-ח) ובהדרכה של מנתח _____ (ו-ת-ק) ומנוסה, ורק כאשר בטוחים שהרופא _____ (י-מ-נ) דיו, אפשר להטיל עליו לבצע ניתוחים באופן עצמאי. בדרך זו לדעתם, תושג _____ (ב-י-ג) מעמיקה של גוף האדם, ויש לוותר כליל על ה _____ (ש-מ-ש) בכלבים.

17. א. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

שינוי מיצוי ניסוי ביטוי

ב. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

בנאי חנאי ימאי במאי

ג. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

קבוצה (1): עָרֹן עֶלְפֹן בֶּטָחוֹן דְּפֹאֹן

קבוצה (2): מוֹסֵד מְקוֹם מְגִדֵל מְרָשָׁם

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 22

פרק א – שאלות חובה

הפועל

13. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו פועל מנוקד). השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
אל מה יתגעגעו (יִתְגַעְגְעוּ) אנשים בשנים הבאות?				
אפשר לדעת מי גר (גָר) בבית, על פי הפריטים שבו.				
גם מקצועות מעוררים (מְעוֹרְרִים) געגועים.				
בקרב לא יישאר (יִשָּׁאֵר) אל מה להתגעגע.				
הורים מרבים לקנות (לְקַנּוֹת) לילדיהם צעצועים חדשים.				
צעצועי פלסטיק נועדו (נוֹעְדוּ) להימאס על ילדים במהירות.				

השם

14. לפניך קטע, ובו תשעה שמות מודגשים. "נוסטלגיה און-ליין" היא מיזם התנדבותי עממי ורחב-היקף, המהווה את הריכוז הארכיוני הגדול ביותר של ההיסטוריה, התרבות והמורשת הנוסטלגית הישראלית באינטרנט. מטרת הפעילות באתר היא לשמר את הזיכרון הקולקטיבי ואת המורשת הלאומית של עם ישראל בארצו, ולאפשר את הנחלת נכסי התרבות הלאומיים לדורות הבאים.

מייך בטבלה את השמות המודגשים.

פרק ב – שאלות בחירה

הפועל

15. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים.

קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה התחשב (ח-ש-ב) בתלמיד.

החברים הוותיקים בקיבוצים מספרים כי בעבר היה חדר האוכל הלב של הקיבוץ. במקום זה _____ (ע-ר-כ) החברים מסיבות, _____ (ד-ו-ג) בענייני השעה, ו _____ (ש-ו-ח) זה עם זה, בעיקר בארוחות המשותפות. בתקופת המעבר ללינה המשפחתית, ועוד יותר בעידן ההפרטות, _____ (ב-ט-ל) הארוחות המשותפות. בעקבות זאת _____ (א-ב-ד) חדרי האוכל בקיבוצים את מעמדם ואת תפקידם החברתי. כיום, אף שיש חדרי אוכל ה _____ (ש-כ-ר) לפעילויות שונות, רבים מהם _____ (ז-נ-ח).

16. לפניך קטע, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

עד המאה ה-19 התייחסו אל הנוסטלגיה כאל מחלה, אולם תפיסה זו השתנתה. נוסטלגיה קשורה כיום על פי רוב לזיכרונות ילדות. כאשר אדם בוגר מבקר במחוזות ילדותו, נגלה לו עברו. התחושות ה מלוות את הזיכרונות האלה עשויות להיות נעימות ולעורר געגוע.

א. מהי הגזרה המשותפת לארבעת הפעלים המודגשים בקטע? _____

ב. הקף את הפועל ששייך לגזרה של ארבעת הפעלים שבקטע.

(1) קבוצת רופאים שבתה (שְׁבִתָה) מול משרד הבריאות.

(2) החיילת שירתה (שִׁרְתָה) בבסיס בצפון הארץ.

(3) הפקידה הפנתה (הִפְנִתָה) אותנו לממונה עליה.

(4) להקת ציפורים נחתה (נְחַתָה) באגם החולה בדרכה ליבשת אפריקה.

ג. כתוב ליד כל פועל את הבניין שלו.

(1) השתנתה (הִשְׁתַּנְתָה) הבניין: _____

(2) נגלה (נִגְלָה) הבניין: _____

(3) מלוות (מְלוֹוֹת) הבניין: _____

(4) עשויות (עֲשׂוּיֹת) הבניין: _____

17. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) **בנאי, חשמלאי, פזמונאי, עיתונאי**

(2) **שחקן, משפטן, צנחן, מצוין**

ב. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורך הסופי.

חידון, תשובון, ירחון, תקנון

ג. לפניך שני שמות.

ציין ליד כל אחד מהם את דרך התצורה שלו, וכתוב מילה נוספת שנוצרה באותה דרך תצורה.

אנושות: דרך התצורה _____ מילה נוספת _____

בילוי: דרך התצורה _____ מילה נוספת _____

18. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות.

קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תַּגְלִית (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

מיקי מאוס הוא _____ (ד-מ-י/ה) הנִפְשָׁה של עכבר, שהומצאה על ידי וולט דיסני.

ב. _____ (ת-ח-ל) קרא וולט דיסני לדמות זו "מורטימר מאוס", אך במשך הזמן הוא

קיצר את השם ל"מיקי מאוס". _____ (י-פ-ע) הבכורה של מיקי מאוס הייתה בסרט "ספינת

הקיסר וילי". מיקי מאוס כיכב בסרטי הנפשה לילדים ול _____ (ב-ג-ד). אחד הסרטים

ה. _____ (פ-ר-ס-מ) שבהם מיקי מאוס הוא הסרט "פנטזיה".

מיקי מאוס נעשה סימן ההיכר של _____ (ח-ב-ר) "וולט דיסני", וראשו מציץ במקומות נסתרים

בסרטים שלה. ב-1978, לכבוד יום ה. _____ (י-ל-ד) ה-50 שלו, נעשה מיקי מאוס לדמות המצוירת

הראשונה שקיבלה כוכב בשדרת הכוכבים של הוליווד.

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 23

פרק א - שאלות חובה

הפועל

13. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו פועל מנוקד).

השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
יש הטוענים כי כבר כשאדם נולד (נוֹלַד), יש לו חוש הומור.				
מחקרים מראים (מִרְאִים) שאפשר לפתח את היכולת להשתמש בהומור.				
הצחוק ממכר (מִמְכֵר) ומדבק.				
הומור מאפשר (מְאִפֵּשׁ) לנו ליישב סכסוכים.				
בעיות פעוטות הפוגעות במצב הרוח נפוצות (נִפְּצוֹת) ומטרידות לא פחות מהבעיות הקשות.				
מורה ה משתמש (מִשְׁתַּמֵּשׁ) בהומור לפתירת בעיות מוערך על ידי תלמידיו.				

השם

14. לפניך קטע שמודגשים בו שישה שמות.

לפעילותם של הליצנים הרפואיים יש **השפעות** חיוביות אצל ילדים חולים, כמו הגברת **היענות**

ל**טיפול**, **הפחתת** פחד וכאב, **השבת** תחושת **השליטה** והביטחון העצמי.

א. מהי המשמעות הדקדוקית המשותפת לששת השמות המודגשים? _____

ב. מייץ בטבלה שלפניך את השמות המודגשים.

קל	נפעל	פיעל	הפעיל

ג. שבץ בטבלה את המילים: **שִׁרְפָה, כוונה**.

פרק ב – שאלות בחירה

הפועל

15. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: המורה תתחשב (ח-ש-ב) בתלמיד.

הומור הוא כלי שימושי לעבודה בכיתה: בעזרתו המורים _____ (פ-ו-ג) מתח שהצטבר אצל התלמידים, _____ (ש-נ-ה/י) את האווירה בכיתה, _____ (ה-פ-כ) חסרונות ליתרונות, _____ (ש-כ-נ-ע) תלמידים ללמוד, ואפילו _____ (מ-ת-ח) ביקורת בצורה נעימה יותר. תלמידים שצוחקים בשיעור ערניים יותר וזוכרים טוב יותר את הנלמד. למרות כל זאת, אם הומור הוא ציני או סרקסטי, _____ (ע-ל-ב) או פוגע, לא _____ (ו-צ-ה/י) להשתמש בו בכיתה.

16. לפניך קטע קצר, ובו ארבעה פעלים מודגשים. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.

מספרים על קומיקאי ידוע שכבר כנער במגמת תאטרון בבית ספרו הוא בלט באישיותו ובכישורנותו. הוא נהג להצחיק את חבריו בכל הזדמנות, וגם המורים סלחו לו על כל הפרעה בזכות חוש ההומור שלו. הוא תמיד **עודד** תלמידים שהתאמצו ועזר להם. המורים **העידו** עליו שכמעט מעולם לא נפלה רוחו, שתמיד **התעודד** אחרי כישלונות וחזר לצחוק ולהצחיק. כבר מגיל צעיר היה אפשר לדעת כי הוא **נועד** להיות קומיקאי בבגרותו.

א. לשלושה מן הפעלים המודגשים יש שורש משותף. מה הם הפעלים האלה?

_____ ; _____ ; _____

ב. מהו השורש המשותף שלהם? _____

ג. מהו הפועל היוצא דופן? _____

ד. מהו השורש של הפועל היוצא דופן? _____

ה. הקף את הפועל ששייך לאותה הגזרה של הפועל שכתבת בסעיף ג.

חידשו, קנה, טסו, הוביל

השם

17. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) **צחוק, רקדן, ספרן, בדיחה**

(2) **מדחן, ערפיח, משפטן, קרנף**

ב. לפניך ארבעה שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

גופייה, כתפייה, מצחייה, מאפייה

ג. לפניך ארבעה שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

משרד, מושב, מכרז, מבוך

ד. במה שונה המילה **הומור** מן המילים בסעיפים א-ג?

18. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי

השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

דוגמה: תלמיד (ג-ל-י/ה) זו שיפרה את איכות החיים של רבים.

הצחוק משפר את _____ (ת-פ-ק-ד) המערכת החיסונית, לכן כאשר מצב הרוח של

החולה עגום, כמו לפני ניתוח או אחריו, הליצן הרפואי מנסה להצחיק אותו. הוא מעלה

לפניו _____ (י-פ-ע) קטן ומצחיק, ומאפשר לחולה לראות את הסיטואציה בצורה אחרת

מהרגיל. ה _____ (ב-ו-כ) שמרגיש ילד לאחר ניתוח מתחלפת בצחוק משהחלף

הרפואי מדביק על החלוק שהוא לובש _____ (ז-ב-ק) צבעונית.

ה _____ (פ-ק-ד) של הליצן הוא לא רק להצחיק. אמנם _____ (ת-פ-ס) עולמו

הומוריסטי, אבל אין זה אומר שכל הזמן מתגלגלים מצחוק. בעזרת הליצן החולים אינם חשים

חסרי אונים. נקודת מבט חדשה על המציאות שלהם מעניקה להם _____ (ח-ו-ש) של

שליטה ואת האפשרות להביע רגשות.

כל מערכת הערות - מותאם - שאלון ג - 24

פרק א - שאלות חובה

הפועל

13. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו פועל מנוקד).

השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
בעבודת התלמיד היה קטע שהועתק (העתק) מאתר החדשות.				
הסטודנט לא הבין (הבין) מה הבעיה בהעתקה מאחרים.				
התגובה של הסופרת העניקה לסיפור תפנית מעניינת (מעניינת).				
היום רבים מורידים (מורידים) מהאינטרנט סרטים ושירים בלי לשלם תמורתם.				
האדם חושש שמא מאמציו לא יניבו (יניבו) פרות.				
בימינו הכותב נחשף (נחשף) לעושר עצום של ידע.				

השם

14. לפניך קטע, ובו שמונה שמות מודגשים.

Google הוא מנוע **החיפוש** הפופולרי ביותר באינטרנט, והוא מאפשר **מציאת** מידע בתחומים שונים. **שירות** החיפוש של התמונות של Google מאפשר בין השאר צפייה בתמונות והגדלתן באמצעות **הנחת** סמן העכבר על התמונה.

בעמוד "השאלות הנפוצות" של האתר תוכלו למצוא את השאלה: "האם יש **הגבלות** הקשורות לתמונות?" תשובת האתר על שאלה זו: "התמונות ששירות החיפוש מזהה עשויות להיות מוגנות בחוק זכויות יוצרים כמו יצירות אחרות. לכן אין באפשרותנו להעניק לך כל זכות או **הרשאה** **להורדה** שלהן או לשימוש בהן לכל צורך חוץ **מצפייה** בהן באינטרנט".

א. מה משותף למשקלים של כל השמות המודגשים?

ב. מיין בטבלה שלפניך את השמות המודגשים.

קל	הפעיל	פיעל

ג. במה שונה השם **אפשרות** מהשמות המודגשים בקטע מבחינת דרך התצורה?

פרק ב - שאלות בחירה

הפועל

15. לפניך קטע שחסרים בו שבעה **פעלים**. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

בעידן האינטרנט מאמרים ויצירות (כמו מוזיקה, סרטים וספרים) שיש עליהם זכויות יוצרים

_____ (מ-צ-א) ברשות הרבים. כל אחד יכול לשמוע או לראות אותם,

_____ (ש-מ-ש) בהם ולהעבירם לאחרים. אולם חוק זכויות יוצרים

מציב מגבלות על השימוש ביצירות. חוק זכויות יוצרים _____ (י-ע-ד) לשמור על

הזכויות המסחריות של היוצר על יצירתו. בחוק זה _____ (ג-ד-ר) זכותו הבלעדית של

היוצר להעתיק את היצירה שלו או חלק ממנה, לבצע את היצירה, לתרגם או לעבד אותה

ואף _____ (ר-צ-י/ה) עליה לפני קהל.

באמצעות חוק זה החברה _____ (ע-ו-ד) את היוצרים להמשיך ליצור יצירות, משום

שהן _____ (ר-צ-י/ה) לחברה.

החוק בישראל קובע כי ההגנה על זכויות יוצרים המוענקת ליצירה תהיה תקפה למשך

שבעים שנה מיום מותו של מחבר היצירה.

ברפואה, כמו בתחומים אחרים, מקפידים לשמור על הקניין הרוחני בכל הנוגע לפיתוח תרופות. אם ה**נוכח** במחקר שתרופה חדשה **מועילה** לחולים, חברת התרופות רושמת עליה פטנט, והפטנט **מעניק** לה בלעדיות על התרופה למשך עשרים שנה. בתקופה זו התרופה יקרה מאוד. במדינות שבהן לא נרשם פטנט על התרופה המקורית או כאשר **פג** תוקף הפטנט, מייצרים תרופה **גנרית** (בעברית: תרופה סוגנית). התרופה הגנרית, המאפשרת לטפל בחולה באותה היעילות כמו התרופה המקורית, היא זולה יותר, מפני שהיצרנים שלה לא השקיעו הון עתק על מחקר ולא **שקדו** שנים רבות על פיתוחה כמו מפתחי התרופה המקורית. גם על השם המקורי של התרופה יש זכויות יוצרים, לכן התרופות הגנריות **נקראות** בשמות אחרים.

מיין בטבלה את הפעלים המודגשים לפי **גזרות**. ציין את שם הגזרה בראש כל עמודה.

השם

17. לפניך קטע שחסרים בו שבעה **שמות**. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

זוג אמריקני העלה לאתר האינטרנט קליפ (בעברית: קליט) מחתונתו, ובו נראה _____ (ו-ק-ד) מצחיק במיוחד של השושבינים בחתונה. הזוג נדהם לגלות שעד סוף השנה זכה הקליפ ליותר מ־54 מיליון צפיות. זהו נתון מדהים, במיוחד בגלל ה _____ (ש-ק-ע) האפסית ב _____ (פ-ו-ק) של הקליפ. מוזיקת הרקע בקליפ הייתה שיר ש _____ (ז-כ-י/ה) היוצרים שלו שייכות לחברת "סוני". אולם "סוני" הבינה שבמקרה זה _____ (א-כ-פ) זכויות היוצרים לא תביא לה כל _____ (י-ע-ל), ולכן בחרה שלא לאכוף את זכויותיה. היא לא דרשה _____ (ש-ל-מ) בעבור השימוש בשיר וגם לא דרשה להסיר אותו מן המרשתת, אלא בחרה להשאירו כדי לעודד שימוש חוזר בו. כך יצרה חברת "סוני" נכס בעבורה. ואכן מכירות השיר גדלו פי עשרים בזכות קליפ החתונה.

18. א.

לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

שמירה שריקה שגיאה שבירה

ב. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת המשקל.

משנה מחיה משחה מצנה

ג. (1) לפניך קבוצת שמות מן המאמר. מיין את השמות לפי **דרכי תצורה**, וציין בראש כל עמודה את דרך התצורה של השמות בה.

תצרך מוסרית מזכה פרסום מקורי נגישות

(2) במה שונה המילה **טקסט** מן המילים שבסעיף ג(1)?

כל מערכת הערות – מותאם – שאלון ג – 25

פרק א – שאלות חובה

הפועל

12. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד). השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
אין הרבה סיסמוגרפים הרגישים לקליטת מגמות בחברה כמו הפופולריות המשתנה (מְשַׁתְנֶה) של חוגי הלימוד באוניברסיטאות.				
לימודים בתחום מדעי הרוח מקנים (מְקַנֵּים) את היכולת ליצור קשרים בין-תרבותיים.				
בוגרים במדעי הרוח חשים (חֹשִׁים) מקופחים.				
כדאי ששיטת הלימוד האקדמית בישראל תישקל (תִּשְׁקַל) מחדש.				
בשנות השבעים נהפכה הפילוסופיה לאחד התחומים המובילים (מוֹבִילִים) באוניברסיטאות.				
כדאי שנשאב (נִשְׁאָב) עידוד מן הניסיון האמריקני.				

השם

13. לפניך קטע על פי מאמר 2, ובו תשעה שמות מודגשים.

ידוע כי למדעי הרוח חשיבות רבה בהנחלה ובשימור של הנכסים הרוחניים של עם, חברה וקהילה. אין ספק שלמדעי הרוח יש תרומה חשובה לכך, במיוחד בעידן שלנו שבו מתחדד הצורך לשמור על הייחודיות ועל השונות. אולם הלימודים במדעי הרוח גם מקנים ללומד את היכולת לשאול שאלות, לסטות מן התלם ולקרוא טקסטים. בכך הם תורמים לטיפוח סטודנט יצירתי וביקורתי. בשנים האחרונות גוברת ההכרה ב**יתרון** זה של מדעי הרוח.

מייך בטבלה שלפניך את השמות המודגשים.

שורש ומשקל	בסיס וצורת סופי

פרק ב – שאלות בחירה

הפועל

14. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים.

קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

במאמר שפורסם לאחרונה הכותב _____ (ד-ו-ג) בתפיסה חדשנית הנוגעת לתכנית לימודים הומניסטית, שנועדה להתמודד עם שאלת תפקידו של החינוך בימינו. לדבריו, תכנית זו _____ (ק-ר-א) הומניסטית לא משום שהיא _____ (ע-ס-ק) בנושאים ובמקצועות הומניסטיים (ספרות, היסטוריה, תנ"ך וכדומה), אלא מפני שהגישה ה _____ (מ-צ-א) בבסיסה עוסקת בזהות האדם. גישה זו ש _____ (פ-ת-ח) בגרמניה בסוף המאה השמונה-עשרה ובתחילת המאה התשע-עשרה, _____ (ר-א-י/ה) בתהליך החינוכי תהליך שיכול _____ (י-ע-ל) לאדם הצעיר לגבש את זהותו ואת תפיסת עולמו.

15. לפניך קטע, ובו ארבעה פעלים מודגשים.

קראתי מאמר משובב נפש שעוסק בסיכוי להשיב את מדעי הרוח למעמד שהיה להם בעבר. על פי המאמר, אם יושב המעמד של מדעי הרוח לקדמותו, ישובו רבים ללמוד את המקצועות האלה, והחברה והמדינה ירוויחו מכך.

א. מהו השורש המשותף לארבעת הפעלים המודגשים בקטע? _____

ב. ציין את הבניין של כל פועל.

(1) משובב (מְשׁוּבֵּב) _____

(2) להשיב (לְהַשִּׁיב) _____

(3) יושב (יּוֹשֵׁב) _____

(4) ישובו (יִשׁוּבוּ) _____

ג. הקף את הפועל ששייך לגזרה של הפעלים שבקטע.

ראיתי (רְאִיתִי), הערתי (הִעַרְתִּי), הוספתי (הוֹסַפְתִּי), נהגתי (נִהְגַּתִּי)

השם

16. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות.

קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

במחקר בין-לאומי נמצא כי במדינות רבות נחשב _____ (ת-ח-מ) האמנות למקצוע חובה בבית

הספר. קובעי מדיניות החינוך במדינות האלה טוענים כי העיסוק באמנות תורם לפיתוח היצירתיות

וה _____ (ד-מ-י / ה) של התלמיד, ומאפשר לו לבטא את כישוריו הטבעיים.

אולם על אף ה _____ (צ-ה-ר) הרשמיות של קובעי המדיניות המעמד של מקצוע

האמנות בבתי הספר אינו גבוה: ה _____ (ש-א-ב) המוקצים לו הם מעטים, ותנאי

ה _____ (י-ר-י/ה) שלו בלתי ראויים, למשל כיתות עמוסות תלמידים שאינן מאפשרות למורה

לטפח את ה _____ (ב-ט-א) היצירתי של כל תלמיד. במדינות רבות יש ארגונים הקוראים

לתת למקצוע האמנות את ה _____ (ק-ו-מ) הראוי לו במערכת החינוך.

17. א. לפניך שלוש קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) תְּקַשׁוּרַת, מְקַרָּא, כְּלָפְלָה, רוֹקְחוֹת

(2) רוֹפֵּא, פְּרִסוּמַאי, בִּלְשׁ, שְׁחַקֵּן

(3) מִדְעָן, מִדְחוּם, חִיזוּר, רְכָּבֵל

ב. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

מְצוּקָה, מְבוּכָה, מְלוּוָה, מְלוּכָה

ג. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

בְּצִירָה, שְׁבִירָה, קְטִיף, מְסִיק

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 26

הפועל

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/הדרך
רצועת החוף תצטמצם מאוד בעשור הבא.				
בשנים הראשונות למדינה ה וקמו בניינים ברצועת החוף.				
תכניות שאושרו בעבר צצות חדשים לבקרים.				
בנעוריי מנתה מדינת ישראל כשלושה מיליון וחצי תושבים.				
תושב ניס נאלץ ל הסתפק באורך חוף של קצת יותר מסנטימטר אחד.				
ראוי שפעילי הסביבה יתמקדו בפעילות שתוכל ל הועיל לשיפור רווחת התושבים.				

השם

13. לפניך קטע, ובו **שבעה שמות** מודגשים.

חוף הים הוא מקום **ציבורי**. כל אדם **זכאי** לגישה חופשית לחוף לצורך **פעילות** פנאי ונופש, בלי **תשלום** ובלי הבחנה בין מי שידו משגת לשלם על ה**בילוי** לבין מי שידו אינה משגת. לכן לפי החוק גביית דמי כניסה אל חופי הרחצה אסורה. אף על פי כן מדי שנה בשנה תושבים רבים מתלוננים כי בחופים מסוימים נגבה מהם תשלום. הארגונים להגנת הסביבה פועלים **בנחישות** מול הרשויות השונות נגד **תופעה** זו כדי לוודא שהחופים יישארו פתוחים לכולם. לפניך טבלה ריקה. כתוב בראש הטבלה את שתי דרכי התצורה של השמות המודגשים, ומיין את השמות המודגשים לפי דרכי התצורה האלה.

הפועל

14. לפניך קטע שחסרים בו **שבעה פעלים**. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד לא אחת _____ (ק-ו-ם / ק-י-ם) אירועים פרטיים (כגון חתונות ומסיבות בר-מצווה בחופי הים. לצורך עריכת אירועים אלה חברות מסחריות ואנשים פרטיים _____ (ק-ו-ם / ק-י-ם) בחוף גדרות ה _____ (ח-ס-מ) את המעבר החופשי, והשימוש ברצועת החוף בעו האירוע _____ (מ-נ-ע) מציבור המתרחצים. עניין זה _____ (ע-ו-ר) תרעומו בציבור. עד לאחרונה ראתה המדינה באירועים אלה פעילות זמנית, ולכן לא _____ (ד-ר-ש) אישורים כדי לקיימם. "החברה להגנת הטבע" _____ (פ-נ-י / פ-נ-ה) לבית המשפט בדרישה לקבוע מדיניות ברורה בסוגיה זו. בית המשפט פסק שכל אירוע יהיה חייב לקבל אישור מהוועדות המקומיות.

15. לפניך קטע ובו **שמונה פעלים** מודגשים.

המשרד להגנת הסביבה **פרסם** את מדרג החופים הנקיים בישראל. בין עשרת החופים **שהוכרוזו** האיכותיים ביותר **נמנה** חוף הנכים בהרצליה, שקיבל את הציון 97. מתברר כי אף על פי שפעילי הסביבה **מתרעמים** על הנזק ש**גרמה** הבנייה של המרינה בחוף, ועל ששטח החוף **צומצם** בעקבות הבנייה, עדיין **נותר** החוף פופולרי. רק בשל מיעוט מקומות החנייה הפחיתה לו ועדת הבדיקה 3 נקודות **והותירה** אותו עם הציון 97.

- א. לפניך טבלה. מיין בה את הפעלים לפי **בניינים**.

קל	נפעל	הפעיל	הופעל	פיעל	פועל	התפעל

- ב. כתוב את הפעלים שלפניך בזמן **עתידי** ובאותו **גוף**.

פרסם (פְּרָסַם), **הוכרוזו** (הִכְרָזוּ), **הותירה** (הוֹתִירָה)

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 27

הפועל

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף
רבים אינם מְשִׁיבִים על שאלות הסוקרים.			
מי שמתמש בסקרים כדי לְצַפּוֹת את העתיד, חוטא למחקר.			
הסוקרים גִּמְגְמוּ והתחמקו מתשובה.			
מְסַתְבֵּר שאחוז המסרבים הוא אחד הסודות השמורים ביותר בענף הסקרים.			
רְאוּ שהסקרים יהיו אמינים.			
לקראת שבוע הספר יתפרסמו שמות הספרים שֶׁהוּצְאוּ לאור השנה.			

השם

2. לפניך שמונה שמות של בעלי מקצוע או עיסוק.

מנהיג, מְשַׁפֵּט, חייל, סוקר, פוליטיקאי, רופא, פרשן, מְדַעֵן

מייין בטבלה שלפניך את השמות לפי דרך התצורה שלהם, וכתוב בראש כל עמודה את דרך התצורה של השמות בה.

השם

16. לפניך קטע שחסרים בו שמונה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים, על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

_____ (ז-כ-י / ז-כ-ה) הציבור לנפוש בחוף הים נדונה במהלך השנים האחרונות בבתי המשפט, בין היתר הודות לעתירות שהגישו ארגוני הסביבה נגד התופעה של _____ (ג-ז-ל) החוף מהציבור. בכל הפסיקות השופטים יוצאים נגד ה _____ (פ-ג-ע) בציבור לטובת אינטרסים של מעטים. לטענתם, _____ (ע-ק-ר) חשוב הוא כי החופים שייכים לציבור כולו, ויש לשמור עליהם ל _____ (י-ע-ל) הציבור ולשימוש. כלל זה היה נורמה מקובלת כבר בתקופות קדומות. ה _____ (ש-ר-ש) של נורמה זו נטועים במשפט הרומי והביזנטי, והיא בולטת גם במג'לה המוסלמית, במשפט הבריטי ואף אצלנו. למשל החוק המוסלמי מציין כי העובדה שמישהו מחזיק ב _____ (ק-ו-ם) המיועדים ל _____ (ה-נ-י / ה-נ-ה) הציבור, אפילו לתקופה ארוכה ביותר, אינה מקנה לו כל בעלות עליהם.

17. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

- (1) מיזם רצועה ארגון סביבתי
(2) פרטי ציבורי עוני טבעי

- ב. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

תקנון פסלון חידון שירון

- ג. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

מגרש מוסד מלון מכתב

הפועל

3. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

תמיכת הציבור במפלגות השונות בתקופה של מערכת בחירות _____ (מ-ד-ד) באמצעות סקרי דעת קהל. בתקופה זו הקצב של עריכת הסקרים _____ (א-ו-צ), וכלי התקשורת השונים _____ (ר-ב-י/ה) לפרסם את תוצאותיהם. כך כל אחד מאתנו _____ (ח-ש-פ) למבול של סקרים. אף שחלק מן הסוקרים _____ (ק-פ-ד) על איסוף תקין של נתונים ועל ניתוחם, יש סוקרים העורכים סקרי דעת חובבניים ומפרסמים את תוצאותיהם. סקרים אלה _____ (כ-נ-י/ה) "סקרי קש". כדי שהכלי הזה ישמש אותנו ביעילות עלינו _____ (ב-י-ג) את מגבלותיו ולדעת לצרוך אותו נכון.

4. לפניך משפט, ובו שלושה פעלים מודגשים.

לדעת כותב מאמר 1, הסקרים טועים ומטעים, והציבור מוטעה (מְטָעָה).

א. מהו השורש המשותף לשלושת הפעלים המודגשים במשפט? _____

ב. צין את הבניין של כל פועל המודגש במשפט הנתון.

(1) טועים _____ (2) מטעים _____ (3) מוטעה (מְטָעָה) _____

ג. כתוב את שם הפועל של כל אחד מן הפעלים שלפניך, המודגשים במשפט.

(1) שם הפועל של טועים: _____

(2) שם הפועל של מטעים _____

ד. לאיזה מן הפעלים, טועים או מטעים, המודגשים במשפט, יש משמעות של גרימה? _____

ה. הקף את הועל ששייך לגזרה של הפעלים שבמשפט הנתון.

הוֹרְדָתָּ, הַגְבַּתָּ, הַפְגִיטָּ, מְצָאָתָּ

השם

5. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

סקר שנערך בשנת 2009 בדק את הרגלי ה _____ (ק-נ-י/ה) של מוצרים במרשתת (אינטרנט) בקרב בני הנוער. ה _____ (מ-צ-א) הבולט בסקר הוא שאף שאין בידי חלק מבני הנוער כרטיסי אשראי, שיעור ה _____ (ר-כ-ש) שלהם במרשתת (אינטרנט) אינו נופל מזה של המבוגרים. _____ (ש-ו-י/ה) בין סוג המוצרים שבני נוער קונים ובין סוג המוצרים שמבוגרים קונים מלמדת כי מוצרים לשעות ה _____ (פ-נ-י/ה) ולבילוי מחוץ לבית נקנים במידה שווה בידי שתי קבוצות הגיל. לעומת זאת מוצרים כמו ריהוט וציוד חשמלי לבית הם בדרך כלל מוצרים שמבוגרים קונים. נראה כי ה _____ (ש-נ-י/ה) נובע מן הצרכים השונים.

עוד עולה מן הסקר כי הסיבה העיקרית, שציינו הן מבוגרים הן בני נוער לבחירה שלהם לרכוש מוצרים באתר מסוים, היא _____ (ח-ו-ש) הביטחון שלהם למסור פרטים לאותו האתר ולא לאתר אחר.

6. א. לפניך שלוש קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) שאלון, עלון, מכון, חידון

(2) משמעות, התפלגות, זכות, הימנעות

(3) עירייה, שחייה, תיקייה, מימייה

ב. לפניך קבוצת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

מושב, מבוז, מועד, מידע

ג. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

פתקית, מפית, קערית, חללית

כל מערכת הצורות – מותאם – שאלון ג – 28

הפועל

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	הזמן/ הדרך
כל אדם עלול להיתפס (לְהִתְפָּס)				
בשגיאות לשון.				
שפה היא דרך לְתַקְּשֵׁר .				
לא כל אדם צריך שְׁיַעִירוּ לו.				
הדקדוק נוֹעַד גם למנוע אי הבנות.				
יש אנשים הַמְתַקְּשִׁים להשתתף בשיח הציבורי.				
הסיומת "ה" במספרים בעברית מְעִידָה על צורת זכר דווקא.				

השם

2. לפניך קטע שמודגשים בו שבעה שמות שצורתם היא **שם פעולה**.
- רבים תוהים על הקשר בין שירה ל**דקדוק**, לדעת כמה משוררים, **שירה** היא **פריטה** על מיתרי הדקדוק, שכל משורר זקוק להם. הניקוד אינו משטרת השפה, אלא האווירה של השיר: הוא המאפשר **דיוק** בשירה וה**פקת** צלילים חדשים ממנה. אולם יש **הזדמנויות** שבהן הכתיבה רחוקה מה**יצמדות** לכללים הנוקשים של השפה. במקרים אלה, לדעתם, השירה איכותית לא פחות.
- א. מייין בטבלה שלפניך את השמות לפי הבניינים של שמות הפעולה.

התפעל	פעל / קל	נפעל	פיעל	הפעיל

ב. שִׁבְץ בטבלה גם את שמות הפעולה **קבלה**, **הופעה**.

הפועל

3. לפניך קטע שחסרים בו שבעה **פעלים**. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.
- בתקופת העלייה השנייה _____ (י-ב-ל) קבוצה של עולי צעירים את ההתיישבות החלוצית בארץ ישראל. הם היו נחושים _____ (י-ש-ב) את הארץ ולעבד את אדמתה. אף על פי שהם דיברו יידיש ורוסית _____ (ר-א-י/ה) להם השימוש בשפה העברית חשוב ביותר.
- צעירים אלה _____ (ח-ו-י/ה) קשיים רבים בשל הפער בין החזן למציאות. אולם על אף הקשיים _____ (פ-ת-ח) מערכת חינוך עברי, _____ (ק-ו-מ) מוסדות חינוך חדשים, והשימוש בשפה העברית הלך ו_____ (פ-ש-ט) ברחבי הארץ.

4. לפניך קטע ובו מודגשים שלושה **פעלים**.

- בתכניות אירוח לא **מרשים** (1) לצעוק ומנסים למנוע עימותים המתנהלים בשפת רחוב. דיבור מתון ובשפה תקינה **מרשים** (2) מאוד את הצופים. אמנם קהל הצופים **מתרשם** (3) גם מן ההופעה החיצונית של המשתתפים, אך הצלחת התכנית למשוך צופים תלויה בעיקר בתרבות הדיון.
- א. ליד כל פועל מודגש יש מספר. לשניים מן הפעלים יש שורש משותף. ציין את המספרים של שני הפעלים האלה. _____
- ב. מהו השורש המשותף לשני הפעלים האלה? _____
- ג. מהו השורש של הפועל השלישי? _____

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 29

הפועל

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	זמן / דרך
תופעת השיימינג זכתה (זָכְתָה) לדיון נרחב בתקשורת.				
אדם שהיה אלמוני סונוור (סָנַר) בבת אחת מזרקור תקשורת רב עוצמה.				
תופעת השיימינג נגועה (נְגוּעָה) בהיעדר הקשר.				
השיימינג דומה לקטע אחד שהוצא (הוּצָא) מתוך סרט.				
באתרים מסוימים מכפישים (מְכַפִּישִׁים) את שמותיהם של אנשים.				
האיש לא הגיב (הִגִּיב) כפי שציפו שיגיב.				

השם

2.

לפניך משפטים המבוססים על מאמר 1, ובהם **שמונה** שמות מודגשים. בעת האחרונה זכתה תופעת השיימינג לדיון נרחב בתקשורת בעקבות הפרסום של **סרטון** "טיסת השוקולד" והתגובה הציבורית החריפה שבאה בעקבותיו. בניגוד לעונש פורמלי, כמו קנס או **מאסר** שקבעה מערכת מסודרת, לשיימינג אין גבולות ואין פיקוח, ואי-אפשר לשלוט בו או בתוצאותיו. אדם אחד מסתגר בביתו, והאחר נעשה ל**ידוען**. רק אז מתברר שיש **הקשר** רחב יותר לסיפור.

א. מיין את השמות לפי שתי דרכי תצורה בטבלה שלפניך.

ב. תן כותרת לכל דרך תצורה.

הטבלה בעמוד הבא....

השם

5. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את השם המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

חוקר לשון _____ (פ-ר-ס-מ) כתב מאמר, ובו הוא טען כי עיקרון חשוב בכתיבה טובה הוא ההתחשבות בקורא, וכי יש להקפיד על עיקרון זה גם אם הדבר כרוך לעתים ב _____ (ו-ת-ר) על כמה כללי דקדוק. לדעת החוקר, יש לפשט למען הקורא את השפה המקצועית, ולהבהיר מושגים טכניים _____ (ס-ב-כ).

החוקר מדגיש את החשיבות של ה _____ (א-מ-צ) שעל הכותב לעשות למען ה _____ (ב-י-נ / ב-ו-נ) של הקורא. זאת כדי שהקורא יוכל להפיק את מלוא ההנאה מן ה _____ (ק-ר-א).

כללים אלה הם הסוד של כתיבה טובה. כתיבה כזו אינה מבוססת על כישרון _____ (ו-ל-ד / י-ל-ד) ואף לא על היצמדות קנאית לכללי דקדוק.

6. א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה **הקף** את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) ירקון, ספרון, שמרון, מדען

(2) רכבת, אדמת, רכבל, קלטת

- ב. לפניך קבוצת שמות. **הקף** את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצרון הסופי.

דיבורית, מפית, עינית, אָדְנִית

- ג. לפניך קבוצה של שמות פעולה. **הקף** את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

שגיאה, ביטוי, מחאה, פינוי

- ד. לפניך שני שמות. כתוב ליד כל אחד מהם שם שנוצר באותה דרך תצורה.

פעוטון _____

תצפית _____

השם

5. לפניך קטע, ובו תשעה שמות פעולה מודגשים.

יש **הבדל** בין **פרסום** שמטרתו ביקורת בונה, הנסמכת על עובדות ומשמשת **להעלאת** המודעות של הציבור לכל מיני תופעות, ובין פרסום שמטרתו **פיוש, הפצת** לשון הרע, **הכפשה ופגיעה** בפרטיות. עלינו לדעת להבחין בין שני סוגי הפרסומים ולא לתת יד לפרסום שמטרתו פסולה. לעתים עלינו לנהוג באחריות וב**שליטה** עצמית כדי לעצור את **ההתלהטות** ברשת.

א. מייך בטבלה שלפניך את השמות, לפי **הבנינים** של שמות הפעולה.

הפעיל	קל	התפעל	פיעל

ב. העתק מן המילים המודגשות בקטע:

מילה אחת מגזרת השלמים _____
מילה אחת מגזרת ע"ו/י _____
מילה אחת מגזרת נחי ל"י/ה _____

6. א. לפניך שתי קבוצות של **שמות**.

בכל קבוצה **הקף** את השם היוצא דופן מבחינת **הגזרה**.

(1) מילוי שינוי פינוי ניסוי

(2) התמחות התפלגות התנסות התאדות

ב. לפניך קבוצת **שמות**. **הקף** את השם היוצא דופן מבחינת **המשקל**.

מְשַׁנָּה מְצַוָּה מְשַׁחָה מְרַמָּה

ג. לפניך קבוצה של **שמות**. **הקף** את השם היוצא דופן מבחינת **דרך התצורה**.

פְּתָרוֹן שְׁוִיּוֹן מְסָרוֹן רְשִׁיּוֹן

הפועל

3. לפניך קטע שחסרים בו שבעה **פעלים**. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

לשון הרע היא מסר שפרסומו עלול להשפיל אדם, לפגוע בו או לבזותו. חוק איסור לשון הרע _____ (י-ע-ד) להגן על זכותו של האדם לשם טוב. החוק _____ (א-פ-ש-ר) לנפגע מפרסומה של לשון הרע לקבל פיצויים, שישקמו אותו מן הפגיעה בשמו ובמעמדו בחברה.

במשך שנים _____ (נ-ס-ה) בני זוג מתל אביב _____ (ל-ח-מ) במסע הכפשות מכוון שניהל נגדם שכנם, פרי סכסוף ארוך עמו. אך לאחר שהשכן _____ (פ-ו/י-צ) נגדם בזשת סרטוני "שיימינג" מזויפים, החליטו השניים שעל כך כבר לא יוכלו _____ (ב-ל-ג) ופתחו נגדו בהליך פלילי. בית המשפט _____ (ר-ש-מ) כי התובעים צודקים, והחליט להרשיע את השכן.

4. לפניך ארבעה משפטים. בכל אחד מהם מודגש **פועל**.

(1) חברי הכנסת **מנידים** בראשם לאות צער על ההחלטה.

(2) בתנועת הנוער החליטו שלא **מנדים** חבר בעקבות שיימינג.

(3) חברתי **נדה** בראשה לברכת שלום.

(4) מנהלי המפעל **ניידו** את המכונות למחלקה אחרת.

א. בשלושה מן המשפטים השורש זהה.

- כתוב את מספרי המשפטים שהשורש שבהם זהה. _____
- ציין את השורש המשותף של הפעלים במשפטים שציינת. _____

ב. באחד מן המשפטים השורש **אחר**.

כתוב את מספר המשפט _____, וציין את השורש _____.

ג. ציין את הבניין של כל אחד מהפעלים האלה:

מְנִידִים _____ מְנִידִים _____ נִדָּה _____ נִידוּ (נִידוּ) _____

כל מערכת הצורות – מותאם – שאלון ג – 30

הפועל

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף
תזונה נכונה מאפשרת (מְאִפְּשֶׁת) לאדם לחיות לאורך זמן.			
יש לעורר (לְעוֹרֵר) מודעות להשפעותיה של תעשיית המזון על הציבור.			
במחקרים הוכח (הוֹכֵחַ) כי לתזונה יש השפעה מכרעת על איכות חייו של האדם.			
ילדים רבים מתפתים (מְתַפְּתִים) לאכול מזונות עתירי סוכר.			
באוכל טוב טמון (טְמוּן) אושר בריא.			
ההמלצה על מוצרי מזון בריאים נמצאת (נִמְצָאת) בדוח הוועדה המייעצת.			

השם

2. לפניך קטע ובו עשר מילים מודגשות.

על פי הגדרת המומחים, **ביטחון תזונתי** הוא "מצב שבו יש לאדם **יכולת** כלכלית לצרוך בקביעות **כמות** מספקת של **מזון בריא** ומזין, אשר מתאים להעדפותיו ומאפשר לו לקיים חיים פעילים ובריאים". אנשים הסובלים מחוסר ביטחון תזונתי מדווחים על בריאות רופפת, על פגיעה ביכולת השכלית ועל ירידה בהשתתפות בפעילות חברתית. אנשים אלה נמצאים ב**סיכון** ועלולים לפתח מחלות הנגרמות ממחסור במזון בריא.

לאה ישראל / קל וחומר בלשון

- א. מייין בטבלה שלפניך את השמות המודגשים לפי שתי דרכי תצורה.
ב. ציין את דרך התצורה בראש כל עמודה.

הפועל

3. לפניך ארבעה משפטים, ובכל אחד מהם מודגש פועל.

- עלינו לחשוב על העולם שאנו **מורשים** לילדינו.
- הורים רבים אינם **מרשים** לילדיהם לאכול ממתקים.
- השחקן המוכשר **מרשים** מאוד את הצופים.
- אנו **יורשים** את נכסינו הרוחניים מאבותינו.

- א. • הקף את הפועל היוצא דופן מבחינת הבניין, וציין את הבניין שלו _____
• ציין את הבניין המשותף לפעלים בשלושת המשפטים האחרים. _____

ב. ציין את השורש של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

מורשים במשפט 1 _____ מרשים במשפט 3
מרשים במשפט 2 _____ יורשים במשפט 4

4. לפניך קטע שחסרים בו שמונה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים על-פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

בכתב עת אמריקני _____ (פ-ר-ס-מ) מאמר, המציג מסקנות ש _____ (ע-ל-י-ה) ממחקר חדש. מחקר זה בדק את השפעת החינוך לתזונה בגנים על הילדים והוריהם. במחקר _____ (ש-ת-פ) עשרים וארבעה גנים בארצות הברית. בשנים עשר מהם הופעלה תכנית חינוך בהנחיית תזונאית מוסמכת, ושאר הגנים _____ (ש-מ-ש) קבוצת ביקורת. בתכנית _____ (ג-ס-י-ה) הילדים באכילת מזונות חדשים, צרכו מגוון ירקות ופירות ושילבו בתפריט מוצרי חלב בריאים. לאחר חשיפת הילדים למזונות הבריאים _____ (מ-ל-א) ההורים שאלונים ובהם תיארו את תזונת הילדים בבית בעקבות התכנית. בדיקת השאלונים _____ (ר-א-י-ה) ש _____ (ח-ו-ל) שינויים בהרגלי האכילה של הילדים בבית.

כל מערכת הצורות - מותאם - שאלון ג - 31

הפועל

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הפועל	השורש	הבניין	הגוף	זמן / דרך
חדשנות היא תהליך יצירתי שמניב (מְנִיב) רעיונות חדשים.				
חשוב לדעת מה קורה (קוֹרָה) עכשיו בעולם בתחום שאנחנו עוסקים בו.				
מפתח התוכנה מודה (מוֹדָה) שבתחילת התהליך חשש מכישלון.				
כל עוד המורה דבק (דָּבַק) בערכי תנועת המייקרים הוא יצליח להנחיל אותם גם לתלמידיו.				
ההאקתון הוא אירוע חדשני שנולד (נוֹלַד) בשנות האלפיים.				
האווירה בהאקתון מתאפיינת (מְתַאפְּיֶנֶת) בהנאה מרובה.				

השם

2.

לפניך קטע ובו מיילים מודגשות. באתר יוטיוב פורסם **סרטון** העוסק ביצירתיות. מן הצפייה בסרטון אפשר ללמוד כי **חדשנות** היא **תהליך יצירתי** שבסופו לעתים נמצא **פתרון מקורי** לבעיה קיימת. לשם כך נדרשות **יכולת** לקשר בין דברים **וגמישות** מחשבתית. גם לסביבה יש **חשיבות** רבה לתהליך היצירה – סביבה סובלנית המעודדת חשיבה מאפשרת לאדם לבטא את עצמו בחופשיות, בלי לחשוש **מכישלון**, ולהמציא המצאות גם בניגוד **להיגיון**.

השם

5. א. לפניך צירופי סמיכות, ובכל אחד מהם מודגש השם הראשון (הנסמך).

(1) ציין את השורש של כל אחד מן השמות המודגשים.

החמרת העונש _____ הקניית ערכים _____
הסרת מגבלות _____ הובלת הציוד _____

(2) ציין את המשקל המשותף לשמות המודגשים. _____

(3) לפניך צירוף סמיכות, ובו מודגש שם: **הרגלי** אכילה.

מה המשותף למשקל של שם זה ולמשקל של השמות בתת סעיף (1)? _____

ב. לפניך שני שמות פעולה. ציין ליד כל שם פעולה את הבניין שלו,

וכתוב שם פעולה נוסף מאותו שורש, אך של בניין אחר.

גידול – הוא שם פעולה של בניין _____

כתוב שם פעולה מאותו שורש, אך של בניין אחר: _____

התחזקות – הוא שם פעולה של בניין _____

כתוב שם פעולה מאותו שורש, אך של בניין אחר: _____

6.

א. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

(1) מחיקה, משימה, מדינה, מניפה

(2) גלאי, בנאי, זכאי, קנאי

ב. לפניך שלוש קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) עירייה, גופייה, צפייה, צמחייה

(2) זהות, איכות, מהות, טעות

(3) דעתך, בדרן, בכיין, שמרון

ג. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות הצורן הסופי.

מונחון, חידון, תקנון, הליכון

בטבלה שלפניך מייין את השמות המודגשים לפי שתי דרכי תצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

הפועל

3. לפניך חמישה משפטים, ובכל אחד מהם יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד).

- (1) השדות **מוצפים** (מוצפִים) במי הנהר שגאה. _____
- (2) נמרה **נצפתה** (נצפְתָה) באזור הנגב. _____
- (3) **צפוי** (צפּוּי) לנו חורף קר מן הרגיל. _____
- (4) מן המייקרים **מצפים** (מְצַפִּים) לחשוב קדימה על העתיד.
- (5) לאחרונה **צפה** (צפָה) ועולה השאלה: כיצד לפתח חדשנות?

א. ציין אחרי כל אחד מן המשפטים את הבניין של הפועל המודגש בו.

ב. בטבלה שלפניך מייין את הפעלים לשתי קבוצות על פי השורש.

צ-ו-ף	צ-פ-ח/ה

4. לפניך חמישה משפטים, ובכל אחד מהם יש פועל מודגש (ובסוגריים אותו הפועל מנוקד).

- (1) בשלב הראשון צריך **להושיב** (לְהוֹשִׁיב) יחד קבוצה של מומחים.
- (2) הוועדה לא **תיסוג** (תִּסּוֹג) מהחלטתה.
- (3) בתערוכת המייקרים ראיתי מכונה קטנה **שנועלת** (נוֹעֶלֶת) את עצמה.
- (4) הסחורה **מובלת** (מוֹבֶלֶת) במשאית לנמל חיפה.
- (5) ההמצאה **נקראת** (נִקְרָאת) על שם מי שפיתח אותה.
- (6) תחנת רכבת חדשה **מוקמת** (מוֹקֶמֶת) בעמק יזרעאל.
- (7) הספר **מצוי** (מְצוּי) בידיי.
- (8) העם היהודי **צם** (צָם) ביום הכיפורים.
- (9) אנשים אינם **מסתכנים** (מְסַתְכְּנִים) מכיוון שהם חוששים להיחשב לטיפשים.

מייין בטבלה את הפעלים המודגשים לפי גזרות.

שלמים	נחי ע"ו/י	נחי פ"י/ו	נחי ל"א

השם

5. לפניך שני קטעים, ובהם שמונה שמות מודגשים.

- בשלב הראשון כדאי לגבש קבוצה של מומחים מכמה תחומים ולהושיב אותם יחד כדי שתתפתח ביניהם שיחה ערה, מתלהבת ועניינית, שתאפשר **שיתוף**, **למידה** ו**בנייה** משותפת.
- במקומות רבים בעולם רווחת ה**וראה** ברוח תנועת המייקרים. הערך הראשון של תנועת המייקרים הוא עשייה ו**ניסוי** בלתי פוסקים. הטמעה של ערך זה בגיל צעיר בילדים תעודד אותם ליצור. הערך השני הוא נחישות והתמדה. תהליך ה**יצירה** וה**המצאה** מחייב נכונות להתמודד עם כישלונות ומוכנות לחזור אל שולחן הכתיבה ואל ה**תכנון**.

א. מה משותף למשקלים של כל השמות המודגשים? _____

ב. מייין בטבלה שלפניך את השמות המודגשים לפי בניינים.

קל	פיעל	הפעיל

ג. ליד כל אחד מן השמות שלפניך כתוב את שם הפועל באותו הבניין.

- בנייה** שם הפועל _____
- הוראה** שם הפועל _____
- ניסוי** שם הפועל _____

כל מערכת הצרות – מותאם – שאלון ג' - 32

הפעל

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. השלם את הטבלה (רק במקומות הלבנים).

הזמן/הדרך	הגוף	הבניין	השורש	הפועל	
				תקופת ההתבגרות רצופה (רְצוּפָה) במצבי קונפליקט בין הבוגר לבין סביבתו.	(1)
				תלמידים מתנדבים חשים (חָשִׁים) אחריות חברתית ודאגה לזולת.	(2)
				ההתנדבות מאפשרת (מְאַפְשֶׁרֶת) לבני הנוער להרחיב אופקים.	(3)
				במחקר נמצאו (נִמְצְאוּ) הוכחות שבני נוער מפיקים תועלת מהתנדבות.	(4)
				הרצון לעזור לזולת מוטבע (מְטַבֵּע) בנפש האדם.	(5)
				המתנדב מתנסה (מְתַנְסֶה) ביצירת קשרים חדשים.	(6)

השם

2. לפניך שני קטעים, ובהם חמישה שמות מודגשים.

- הטלוויזיה והאינטרנט מאפשרים למיליארדי בני אדם בעולם לצפות בר-בזמן בתחרויות האולימפיאדה או במשחקי גביע העולם בכדורגל. בעקבות התפתחות האינטרנט המושג "כפר גלובלי" מקבל משמעות רחבה מאוד.
- **עלות** שעת עבודה במדינות מתפתחות נמוכה יותר, לכן חברות מערביות מפעילות נותני שירות במדינות אלה. כך קורה שאדם הנמצא בניו יורק ומבקש באמצעות האינטרנט **תמיכה** טכנית לתיקון המוחשב הביתי שלו, יכול לקבל הנחיות מטכנאי הנמצא בהודו, והוא אינו זקוק לשירותיו של הטכנאי המקומי.

6. א. באקדמיה ללשון העברית טרם נקבעה חלופה למילה הלועזית "מייקר". לפניך החלופות שדוברי עברית משתמשים בהן.

יִצְרָן, יוֹצֵר, תַּחְבִּיבָן, מְמַצֵּיא, יִצְרָנָאִי, בּוֹרָא

(1) בטבלה שלפניך, מייין את המילים לשתי קבוצות על פי דרך התצורה.

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

(2) מהי המשמעות המשותפת למשקלים ולצורנים הסופיים במילים שלעיל? _____

ב. לפניך שתי קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) מקצוען, מנעולן, מסעדן, מעודן

(2) השתהות, הוגנות, הישרדות, התרגשות

לפניך טבלה ריקה.

כתוב בראש הטבלה את שלוש דרכי התצורה של השמות המודגשים, ומיין את השמות המודגשים לפי דרכי התצורה שלהם.

הפעל

3. לפניך קטע שחסרים בו שבעה פעלים. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

שעשועוני טלוויזיה רבים _____ (ז-כ-י/ה) לפופולריות בישראל. על תופעה זו _____ (ע-ו-ד) תוצאות של סקרים רבים שבדקו את אחוזי הצפייה בשעשועונים האלה. מתברר כי רבים מן הצופים _____ (ע-נ-י-ג) לא רק בידע שהמתמודדים _____ (פ-ג-ג) בשעשועון, אלא גם בחייהם האישיים של האנשים ה _____ (ש-ת-ף) בתכנית. לדעת חוקרים, הפופולריות של השעשועונים _____ (א-פ-י-ג) את החברה האמריקנית, ורבים בחברה הישראלית _____ (ח-ק-י/ה) אותה.

4. לפניך קטע ובו שישה פעלים מודגשים.

לפעמים הפגנות סוערות מאיצות טיפול בסוגיות השנויות במחלוקת. בעבר באו לישראל קרקסים מפורסמים שבהם הופיעו בעלי חיים מאולפים. הקהל שעמד בתורים הארוכים בכניסה, קיבל מידע כתוב ממפגינים, והבין שהחיות סובלות במהלך אילופן. עובדה זו העיבה על הנאתו מן המופע. במשך השנים הועלו בכנסת כמה הצעות חוק בנושא זה, במיוחד אחרי שארגונים למען החיות הוכיחו שבזמן האילוף מתעללים בחיות, ומובילים אותן ממקום למקום בכלובים קטנים כשהן קשורות. היום קרקסים המופיעים בישראל מעלים בעיקר הופעות אקרובטים ומופעי ליצנים.

א. מהו הבניין המשותף לכל הפעלים המודגשים? _____

ב. מיין בטבלה את הפעלים המודגשים לשתי גזרות. בראש כל טור כתוב את שם הגזרה.

ג. לפניך ארבעה פעלים. הקף את הפועל ששייך לאחת מן הגזרות שכתבת בסעיף ב.
התכנסו, נודע, הקפיאו, תפנו

השם

5. לפניך קטע שחסרים בו שבעה שמות. קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים על פי השורש שבסוגריים. אין צורך לנקד.

שירה בציבור מקובלת מאוד בישראל. צורת _____ (ב-ל-י/ה) זו רווחת לא רק ב _____ (ח-ב-ר) הישראלית, אלא גם בקהילות ישראליות בחו"ל.

כבר בשנות העשרים של המאה הקודמת נערכו אירועים של שירה בציבור.

לאחר _____ (ס-י-מ) העבודה בשדה התאספו החלוצים כדי לשיר בגורן. בשנות

השלושים והארבעים כאשר אמצעי ה _____ (ק-ש-ר), כמו הרדיו והטלוויזיה, עדיין

לא היו נפוצים בכל בית, היו אירועי השירה בציבור כלי חשוב ל _____ (פ-ו-צ) שירים.

אירוע תרבותי נוסף שנהפך בימינו ל _____ (נ-ה-ג) מקובל ביישובים רבים בארץ הוא

ערב שירי לוחמים. באירועים אלה שרים שירי _____ (ז-כ-ר) ושירי שלום.

6. א. לפניך שלוש קבוצות של שמות.

בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) תְּזַמְרֶת, מְקַרָּא, פִּלְכָּלָה, רוֹקְחוֹת

(2) רוֹפֵא, פִּרְסוּמַאי, בִּלְשׁ, שְׁחַקֵּן

(3) מִדְעָן, מִדְחוּם, חִיזוֹר, רִפְבֵּל

ב. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

מצוּקָה, מְבוּכָה, מְלוּנָה, מְלוּכָה

ג. לפניך קבוצת שמות.

הקף את השם היוצא דופן מבחינת משמעות המשקל.

בְּצִיר, שְׁבִיר, קְטִיף, מְסִיק

כל מערכת הערות – מותאם – שאלון ג – 33

1. לפניך שישה משפטים. בכל משפט יש פועל מודגש. ציין בטבלה את השורש ואת הבניין של כל אחד מן הפעלים.

	הפועל	השורש	הבניין
(1)	לאחר שנים כונתה (כְּנָתָה) האולימפיאדה של היהודים "המכבייה".		
(2)	לקראת המכבייה הראשונה נבנה (נִבְנָה) איצטדיון.		
(3)	משחקי המכבייה העשרים תוכננו (תִּכְנְנוּ) במשך שלוש שנים.		
(4)	ההתכנסות היהודית באה לבטא (לְבַטֵּא) אמת פשוטה: אנחנו עם אחד.		
(5)	בואו נודה (נִוְדָה) על האמת.		
(6)	עובדה זו נשמעת מובנת (מוֹבְנָת) מאליה לישראלים רבים.		

השם

2. לפניך מונחים מתחום האימון הגופני שחידשה האקדמיה ללשון העברית.

- מסילת כושר – מתקן לאימוני כושר המוכר בשם **הליכון**.
- **מאוץ** (סְפָרִינְט) – מרוץ תחרותי למרחקים קצרים.
- **מונה** פסיעות – מכשיר הנישא על גוף האדם ומונה את פסיעותיו על ידי חישת תנועת הגוף.
- **לחצית** – מכשיר קפיצי לחיזוק שרירי היד.

א. מיין בטבלה את המילים המודגשות שלפניך לשתי קבוצות לפי דרך התצורה. **הליכון** (הִלִּיכוֹן) **מאוץ** (מְאוּץ) **מונה** (מוֹנָה) פסיעות **לחצית** (לְחִצִּית)

שורש ומשקל	בסיס וצורן סופי

ב. ציין את השורש של כל אחת מן המילים שדרך תצורתן היא שורש ומשקל.

הפועל

3. לפניך משפטים, ובהם פעלים מודגשים.

- (1) המכבייה הראשונה **תרמה** (תִּרְמָה) להרמת המורל בקרב יושבי הארץ.
- (2) היא **הרימה** (הִרְיָמָה) את קרנה של התנועה הציונית בקרב יהדות התפוצות.
- (3) האירוע **רומם** (רוֹמָם) את רוחם של המשתתפים.
- (4) הארגון **מתרים** (מִתְרִים) את הציבור לשם איסוף כספים לבניית איצטדיון.
- (5) מנהלי הקבוצה **מתרים** (מִתְרִים) בשחקן שאם ימשיך בהתנהגותו המחפירה, הוא לא ישתתף בגמור.
- (6) היזהר שלא **תרומה** (תִּרְמָה) על ידי מוכרי הכרטיסים הרבים שבכניסה.

א. בטבלה שלפניך, מיין את הפעלים המודגשים לשלוש קבוצות על פי הגזרה. ציין את מספרי המשפטים שבהם מופיעים הפעלים.

שלמים	נחי ע"ו	נחי ל"ה

ב. כתוב את שם הפועל של הפועל **מתרים** שבמשפט (4) _____

ג. כתוב את צורת העבר, נסתרים של הפועל **מתרים** שבמשפט (5) _____

4. לפניך קטע שחסרים בו תשעה פעלים.

קרא אותו, וכתוב בכל מקום ריק את הפועל המתאים, על פי השורש שבסוגריים.

הוגה רעיון המכבייה היה יוסף יקותיאל. כשהיה יקותיאל נער _____ (ג-ל-ג-ל) לידיו חוברת על אולימפיאדת סטוקהולם שנערכה ב־1912. בחוברת הוא קרא שספורטאים יהודים רבים _____ (ש-ת-ף) באולימפיאדת סטוקהולם בשם מדינותיהם ו _____ (ז-כ-י/ה) בה במדליות רבות. אז _____ (צ-ו-ץ) במוחו הרעיון לפעול להצטרפות ספורטאי ארץ־ישראל לאולימפיאדה. בינתיים פרצה מלחמת העולם הראשונה, ויקותיאל _____ (ג-י-ס) לצבא הטורקי. כשחזר מן המלחמה _____ (פ-נ-י/ה) לוועד האולימפי הבין־לאומי בבקשה לשתף את ספורטאי ארץ־ישראל באולימפיאדה, אך חברי הוועד _____ (ש-ו-ב) לו בשלילה. הם טענו שספורטאים ללא מדינה אינם _____ (י-כ-ל) להשתתף באולימפיאדה. בעקבות זאת יקותיאל החליט _____ (י-ז-ם) אולימפיאדה יהודית.

5. לפניך מילים מודגשות מתחום הספורט הנוטות במשקלי שמות הפעולה.

שחייה (שְׁחִיָּה)

התעמלות (הַתְּעַמְלוּת)

אגרוף (אֶגְרוֹף)

רכיבה (רִכְיָבָה) על סוסים

מיגור (מְגוּר) – בלועזית: נוקאאוט. מכת אגרוף שאחריה היריב אינו מסוגל לעמוד שוב על רגליו.

הורדת (הוֹרְדָת) ידיים

ריצת (רִיצָת) משוכות

החלקה (הַחֻלְקָה) על הקרח

בטבלה שלפניך מייץ את המילים המודגשות הנוטות במשקלי שמות הפעולה, לפי הבניין.

פֶּעַל (קל)	הפעיל	פיעל	התפעל

6. א. לפניך שלוש קבוצות של שמות, (1)-(3). בכל קבוצה הקף את השם היוצא דופן מבחינת דרך התצורה.

(1) קערית תבנית שקית מפית

(2) חזון רצון שעון גאון

(3) יהלומן מהפכן הרפתקן קשקשן

ב. לפניך רשימת שמות. הקף את השם היוצא דופן מבחינת הגזרה.

סליחה משימה משיכה תמיכה

ג. בכל מכבייה נבחר אחד הספורטאים לשאת את לפיד המכבייה. לפניך רשימת מילים.

לְפִידָה לְפִידוֹן לְפִידוֹן לְפִידָאִי לְפִידָנוֹת לְפִדוֹן

בחר מן הרשימה בשתי מילים שמתאימות לכנות את נושא הלפיד, העתק אותן, וליד כל מילה שהעתקת הסבר במונחים דקדוקיים מדוע היא מתאימה לכנות את נושא הלפיד.

NATURE IN B.Y.W.
BY - YOSHI ISHIGUCHI

תָּעַם וְנִשְׁלָם

לאצה ישלח / קל וחומר בלשון

www.bagrut11.com